

SCHOOLPLAN 2015 - 2019

SBO Het Zilverlicht

het **Zilverlicht** SBO

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
De basis voor de ontwikkeling van onze school*	4
De piramide van Kim	4
Kernwaarden, missie en organisatiefilosofie van Leerrijk!	5
Zo zien we dat op SBO Het Zilverlicht:	6
Koersuitspraken	14
Uitwerking van de koersuitspraken uit het Leerrijk! stichtingsplan	15
Koersuitspraken SBO het zilverlicht.....	19
Gevolgen van de koersuitspraken voor het team	23
Gevolgen van de koersuitspraken voor de investeringen	24
Tijdpad uitwerking koersuitspraken	24
Verplichte activiteiten.....	30
Bijlagen	31
Bijlage 1: Schoolontwikkeling volgens Leerrijk!	31
Bijlage 2: Functie schoolplan en plaats in plancyclus	32
Bijlage 3: Het wettelijk kader.....	33
Bijlage 4: visie op cultuureducatie	39
Bijlage 5: Ambities Cultuurloper	39
Bijlage 6: ambities en gedragsindicatoren Cultuurloper	39
Bijlage 7: kwaliteitsbeleid leerrijk!	39
Bijlage 8: ondersteuningsplan po 30-10.....	39
Bijlage 9: onderwijsplan sbo het zilverlicht.....	39
Bijlage 10: protocol pestgedrag en negatief gedrag op school.....	39
Bijlage 11: schoolgids SBO Het zilverlicht	39
Bijlage 12: schoolondersteuningsprofiel SBO Het Zilverlicht	39
Bijlage 13: sterkte zwakte analyse.....	39
Bijlage 14: stichtingsplan 2015-2019.....	39

INLEIDING

Dit schoolplan is het beleidsdocument, waarin we aangeven welke keuzen we voor de schoolplanperiode 2015-2019 op onze school hebben gemaakt.

Het is opgesteld binnen de kaders van het stichtingsplan van ons bestuur. Op basis daarvan zijn de specifieke koersuitspraken voor onze school bepaald, rekening houdend met de huidige stand van zaken van het onderwijs en de omgevingsfactoren, die van invloed zijn op het functioneren van de school.

Het schoolplan geeft aan bestuur, team en ouders duidelijkheid over wat we willen bereiken met het onderwijs op deze school en hoe we dat dagelijks vorm zullen geven.

Het schoolteam heeft onder leiding van de directie gewerkt aan de totstandkoming van dit schoolplan. Tevens is de MR in de gelegenheid gesteld om input te geven en bijstellingen voor te stellen.

Op basis van de beschrijvingen in het voorgaande schoolplan en informatie over nieuwe en/of op handen zijnde ontwikkelingen heeft het schoolteam zijn 'oude' overtuigingen herbekeken en waar nodig bijgesteld of verwijderd. Dit heeft geresulteerd in een actueel stuk op basis van gedeelde overtuigingen aangaande onze SBO school en het onderwijs dat wij willen verzorgen binnen ons SWV. In gezamenlijkheid is daarmee de richting bepaald waarin de school zich wil ontwikkelen.

Tenslotte zijn gegevens verzameld, die duidelijk maakten, welke positie de school aan het eind van de vorige schoolplanperiode innam op de verschillende beleidsterreinen. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- De evaluatie van het schoolplan 2011-2015 van de school, dat is opgesteld in 2011;
- De inspectierapporten opgesteld in juni 2013;
- Tevredenheidspijlingen van ouders, leerlingen en medewerkers en externen;
- De jaarlijkse evaluaties van de actieplannen in het schooljaarverslag;
- Analyse van de leerresultaten op basis van methodeonafhankelijke toetsen;
- Omgevingsanalyse, die aangeeft hoe de school gewaardeerd wordt in de wijk en de samenwerking met de daar aanwezige instanties en instellingen;
- Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht¹

Het schoolplan is vastgesteld in de vergadering van het schoolteam d.d. 9 juni 2015

Marlon van de Put. Directeur.

De MR heeft instemming verleend met het schoolplan d.d. 9 juni 2015

Wim van Best. voorzitter van de MR.

Het schoolplan is vastgesteld door het bestuur van de school d.d.

Jac Leijtens, voorzitter van het College van Bestuur van Leerrijk!

---

¹ Dit is te beschouwen als de ruggengraat van SBO Het Zilverlicht samen met het schoolondersteuningsprofiel. Hierin staan 'onze manieren' uitgewerkt vanuit een helder theoretische kader en relevante input als o.a.: de basisondersteuning vanuit SWV PO 30-10, eindopbrengsten, OPP's, didactische groepsplannen en groepsoverzichten.

DE BASIS VOOR DE ONTWIKKELING VAN ONZE SCHOOL*

DE PIRAMIDE VAN KIM

In dit schoolplan** wordt, op basis van de kennis van dit moment, de gewenste ontwikkeling van de school voor de komende periode beschreven. In zo'n lange periode kunnen zich echter zaken voordoen die nu niet te voorzien zijn maar die toch van invloed kunnen zijn op de nu gemaakte plannen en die dus ook tot aanpassingen kunnen leiden.

Hoe de toekomst er uit ziet weten we nu niet. Ontwikkelingen zullen zich ongetwijfeld aandienen maar zijn niet allemaal van even groot belang voor de school. Bij de beoordeling daarvan moet er echter een "meetpunt" zijn op basis waarvan toetsing plaats kan vinden.

De piramide van Kim brengt dit op zeer bruikbare wijze in beeld:

Ontwikkelingen, zowel interne als externe, vragen een afweging en een reactie. Voor de schoolontwikkeling is het van belang om niet meteen in de top van de piramide " bezig te gaan" maar juist te toetsen of de onderhavige ontwikkeling past bij "de bodem van de piramide", daar waar kernwaarden en missie beschreven zijn.

De kernwaarden en missie zijn gezamenlijk (schoolteams, ouders, bestuur) vastgesteld en gelden daarmee voor alle Leerrijk! scholen. De manier waarop scholen vorm geven aan deze kernwaarden en missie is verschillend, scholen geven dat in hun schoolplan aan.

* Voor een verdere uiteenzetting ter zake verwijzen we naar bijlage 1

** Een toelichting op de plancyclus wordt in bijlage 2 gegeven

KERNWAARDEN, MISSIE EN ORGANISATIEFILOSOFIE VAN LEERRIJK!

Onderstaand worden genoemde begrippen kort weergegeven. Voor uitwerking op stichtingsniveau verwijzen we naar het stichtingsplan, de uitwerking op schoolniveau wordt in de volgende paragraaf van dit schoolplan weergegeven.

De kernwaarden.

Samenwerking

“Wij leren van en met elkaar”

Kwaliteit

“Wij dagen kinderen en volwassenen uit om talenten en competenties veelzijdig te ontwikkelen”

Autonomie

“Wij stimuleren passende zelfstandigheid en het nemen en dragen van verantwoordelijkheid”

Respect

“Wij gaan respectvol om met de ander en de wereld”

Creativiteit

“Wij moedigen innovatieve denk- en handelwijzen aan”

De missie.

Wij willen een veilige, toekomstgerichte en uitdagende leeromgeving bieden waar kinderen en volwassenen vanuit hun uniciteit talenten en competenties ontwikkelen.

Wij willen een permanent ontwikkelende en lerende organisatie zijn waar van elkaar en ook van de wereld wordt geleerd.

Wij willen op basis van onze identiteit een actieve bijdrage leveren aan het realiseren van een leefbare en duurzame wereld. Respect voor elkaar en de omgeving is daarbij vanzelfsprekend.

De organisatiefilosofie.

We streven ontwikkeling van vakmanschap na, doen dit op basis van vertrouwen, en proberen dat in zo groot mogelijk onderlinge verbinding te realiseren.

De(ontwikkelings-)richting wordt als collectieve ambitie bepaald, er is daarbij ruimte voor individuele invulling en bijdrage, men legt rekenschap af over de gemaakte keuzes en acties.

Leiderschap dient gericht te zijn op het realiseren van de collectieve ambitie, is daaraan dienend.

Wie het weet mag het zeggen... eigenaarschap vinden we daar waar de kennis/betrokkenheid het grootst is.

Leerlingen, ouders, medezeggenschap en ook de omgeving zien we als full partner in ons ontwikkelingsproces.

ZO ZIEN WE DAT OP SBO HET ZILVERLICHT:

Kernwaarden:

Binnen Leerrijk! is dus een vijftal kernwaarden opgesteld die leidend zijn voor ons handelen in de scholen. Deze kernwaarden en de bijbehorende missiebegrippen zijn als zodanig te herkennen in onze school en in de manier waarop wij ons onderwijs en onze zorg vormgeven. De mate waarin dit zichtbaar is, is wisselend maar dagelijks onder construct. Omdat we reeds 4 jaar invulling geven aan de kernwaarden binnen de school zijn er al de nodige stappen gezet en ontwikkelingen in gang gezet. De hieruit voortkomende beleidsvoornemen en de opbrengsten hiervan zijn terug te lezen in de schooljaarverslagen. We zijn er ons van bewust dat in een dynamische omgeving als het onderwijs voortdurende bijstellingen in aanpak aan de orde zijn in de werkwijzen richting de stippen aan de horizon. We maken dan ook als team specifieke keuzes door zowel naar 'binnen' als naar 'buiten' te kijken en ons af te vragen of we de juiste dingen doen, die dingen goed doen en of anderen dit ook vinden². Vanuit deze onderzoekende houding houden we grip op wat er speelt en op de snel veranderende omgeving waarbinnen wij als SBO streekschool opereren.

Hoe kernwaarden en missiebegrippen worden vertaald in een collectieve ambitie en bijbehorend waarneembaar gedrag, wordt hieronder expliciet beschreven a.d.h.v. praktijkvoorbeelden. Ook zal er aandacht zijn voor school specifieke kernwaarden op basis van (recente) ontwikkelingen in het onderwijslandschap en op basis van overtuigingen c.q. ambities richting de toekomst geldend binnen SBO Het Zilverlicht zelf.

Onze missie:

SBO Het Zilverlicht is een school voor leerlingen bij wie de ontwikkeling anders dan gemiddeld verloopt.

Leerlingen komen naar onze school (in het bezit van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV)) om te groeien en om te ontdekken waar ze goed in zijn, hoe ze gelukkig kunnen zijn en wat hun bijdrage kan zijn in onze maatschappij. We gaan hierbij uit van overeenkomsten in plaats van verschillen³ en bieden op basis van beredeneerde keuzes een passend aanbod aan op pedagogisch en didactisch vlak. Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerlingen. Om antwoord te kunnen blijven geven op de soms complexe behoeften van onze leerlingen staan wij voor een continue en duurzame investering in het vakmanschap en de deskundigheid van het lesgevende en ondersteunende personeel.

We willen een stevige basis leggen voor het verdere leven van onze leerlingen, zodat het kind terug kan kijken op een waardevolle tijd op onze speciale basisschool. Intensieve samenwerking met ouders en overige relevante (zorg) partners is hierbij vanzelfsprekend.

Onze slogan:

"Leer met plezier en ontwikkel je talenten!"

Onze visie:

Omdat onze visie leidend is voor onze innovaties, ambities en dagelijks handelen, schenken we hier in dit schoolplan ruim de aandacht aan. We splitsen de visie dan ook op in deelgebieden om te komen tot een zo volledig mogelijk perspectief.

- Wij bieden een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat waarin het kind zichzelf mag zijn. We gaan er vanuit dat een kind vele mogelijkheden in zich heeft, maar dat nog niet alle mogelijkheden even ver zijn ontwikkeld;

---

² In de bijlagen is een met het team opgestelde sterke en zwakte analyse opgenomen als toelichting hierop.

³ Uitgaan van overeenkomsten in plaats van verschillen i.r.t. verhoging van leerrendement leerlingen. Toelichting hierover is uitgebreid terug te vinden in 'Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht'.

- We streven naar een school die zich o.a. kenmerkt in een rijke, betekenisvolle leeromgeving waarin we leren van en met elkaar;
- Kernwoorden zijn relatie, competentie en autonomie;
- Wij vinden acceptatie van jezelf/ anderen, respect en waardering voor jezelf/ anderen en zelfvertrouwen belangrijk;
- We stimuleren eigen verantwoordelijkheid en geven het kind de gelegenheid mede vormgever te zijn van de eigen ontwikkeling. We maken gebruik van de talenten en mogelijkheden van een kind en we laten de leerlingen hun talenten en competenties verder ontdekken en ontwikkelen;
- Samenwerking tussen ouders en school is noodzakelijk voor de optimale ontwikkeling van een kind.

De benadering van leerlingen op onze school moet er op gericht zijn om in samenwerking met ouders en anderen een actieve bijdrage te leveren aan hun ontwikkeling. "Samen" houdt voor ons niet op bij het kind en de leerkracht. We kunnen niet zonder samenwerking en steun van de ouders als we samen een krachtige drie-eenheid willen vormen (kind – ouders – school). Ouders en kind zijn bij ons partners die we serieus nemen. Full partnership is een term die hierbij inmiddels veel gehoord is. We zien ouders graag als deskundigen wat hun eigen kind betreft. We zoeken hierbij de dialoog. Vanuit een positieve houding willen we toewerken naar een vertrouwensband en verwachten hierbij een constructieve benadering en ondersteuning van ouders.

We bieden elk kind de kansen om te worden wie het is: zichzelf. In dit proces van ontwikkeling en groei komen we tegemoet aan zijn behoefte aan **relatie** ("ik wil er graag bij horen"), aan **competentie** ("kijk eens wat ik al kan") en aan **autonomie** ("ik kan het zelf"). Deze drie basisbehoeften gelden voor iedereen op school: ook voor de ouders en voor ons als teamleden. We houden rekening met de verschillen tussen leerlingen: verschillen in talent, tempo en karaktereigenschappen. Hun ontwikkelingsmogelijkheden en leervragen vormen de uitgangspunten voor ons handelen op school.

Het proces van opvoeding, onderwijs en zorg vraagt om volgen, ondersteunen en uitdagen. Dit betekent dat we voor leerlingen de weg aangeven door voor te doen, structuur te bieden, te helpen, maar ook door los te laten en zelf te laten onderzoeken en ervaren. Hierbij draait alles om (zelf)vertrouwen opdoen, versterken en vergroten.

De inhoud van ons onderwijs wordt bepaald door de wetgever, de maatschappij, de leerkrachten, de leerlingen en de leerlijnen in de methodieken die wij kiezen. Op schoolniveau betekent dit, dat wij ons aanpassen aan onze populatie waarbij we dynamisch en interactief onderwijzen om uit de leerlingen te halen wat mogelijk is. We werken in de onderbouw volgens de principes van Basisontwikkeling. Dit is goed passend bij de verschillende ontwikkelingsniveaus van deze jonge leerlingen. Daarnaast wordt de vroegschoolse educatie vanuit het programma van VVE toegepast om de taalontwikkeling, de sociaal emotionele, de cognitieve en de motorische ontwikkeling te stimuleren. Tot een didactische leeftijd (DL) van 40 wordt *convergent*⁴ gewerkt en vanaf een DL van 40 wordt een uitstroombepaling gedaan en vervolgens op basis van *divergente*⁵ differentiatie gerealiseerd (Zie 'Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht' voor tekst en uitleg).

Onze leerlingen lopen wat betreft niveaus, sociale ontwikkeling en mogelijkheden vaak sterk uiteen. Op SBO Het Zilverlicht bedienen we een breed scala aan leerlingen. Divers in onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, maar ook divers in cognitieve capaciteiten en diagnoses. Onderwijs op maat (passend onderwijs) is dan onontbeerlijk. Wij willen dit realiseren door het aanbieden van onderwijsarrangementen (vanuit het data gestuurd- en opbrengstgericht werken). Ter ondersteuning hiervan werken we voor alle leerlingen met een

⁴ Bij convergente differentiatie (tot DL 40) worden leerlingen bij de hoofdvakken geclusterd op didactische leeftijd en wordt gewerkt aan één set aan lesdoelen in één jaarboek van de methode. Binnen deze methode wordt naast het basisarrangement ook een intensief en verdiept arrangement aangeboden.

⁵ Bij divergente differentiatie (DL >40) wordt leerlingen een aanbod geboden op de hoofdvakken dat aansluit bij hun uitstroombepaling richting het voortgezet onderwijs. Hier zijn de onderwijsdoelen op afgestemd. Hier kennen we niveaugroepen: Pro, basis en kader, hoger. Ook hier kennen we een basis-, verdiept- en intensief arrangement.

ontwikkelperspectief (OPP), een uitgebreid leerlingvolgsysteem en wordt de kwaliteit van het onderwijs zowel op kind-, groep- als schoolniveau geanalyseerd en geëvalueerd.

Onze visie op relaties of samenwerking met anderen:

De behoefte aan samenwerking met de ouders van onze leerlingen en externe (zorg) partner is hierboven duidelijk benoemd. Wij streven erna dat ouders met grote regelmaat en tijdig geïnformeerd over de ontwikkelingen van hun kinderen. Binnen de formele overlegstructuren is uiteraard de medezeggenschap van ouders geregeld.

Onze visie op de omgeving en de school in de wijk:

Om de onderwijspraktijk zo optimaal mogelijk te laten verlopen is er vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het onderwijs regelmatig overleg tussen de verschillende scholen voor basisonderwijs binnen ons schoolbestuur. Ook op het niveau van het SWV en de veelheid aan (zorg) partners in de regio worden nauwe contacten gelegd en onderhouden. Hier worden afspraken gemaakt over visie op het onderwijs, de inhoud en de vormgeving ervan, de aanpak, de zorgverbreding, de regievoeren en het komen tot maatwerk. Dit overleg kenmerkt zich door de ondersteunende en versterkende functie naar elkaar toe.

Om als school in ontwikkeling te blijven zijn er functionele werkrelaties met ondersteunende instanties en diensten, evenals met het samenwerkingsverband, andere basisscholen, peuterspeelzalen, voor- tussen- en naschoolse opvang en scholen voor voortgezet onderwijs. We willen alert blijven op informatie die we verstrekken en vragen. Vanuit onze spilfunctie binnen het SWV PO 30-10 als SBO school zijn we dus ook nauw betrokken bij legio overlegmomenten met zorgaanbieders, ketenpartners, etc.

Gekeken naar de rol van de school in en wijk en vise versa worden er inspanningen gedaan om gezamenlijk op te trekken met de ambassadeurs van de buurtbewoners rond het Rembrandtpark. In samenwerking met de wijkcoördinator, de politie, de verkeersdeskundige van de gemeente Waalwijk en buurtbewoners zijn we bijvoorbeeld in gesprek om de parkeeroverlast en de verkeersveiligheid aan te pakken. De intensivering van de samenwerking met collega-scholen in de wijk staat op onze ontwikkelagenda waar het gaat over het gezamenlijk optrekken met duurzame innovaties op schoolniveau.

Om de wijk in de school te halen zorgen we voor een laagdrempelige aanpak. Onze deur staat open en buurtbewoners zijn welkom om deel te nemen aan allerlei schoolse activiteiten. De sociale controle is groot en de contacten zijn als goed te beschouwen. Middels initiatieven vanuit gemeente en het verenigingsleven ontstaat er een prettige samenwerking tussen wijk c.q. omgeving en de school (project 'talenten in de buurt' is daar een passend voorbeeld van).

Onze visie op het schoolteam:

De kern van de uitvoering van ons onderwijskundig beleid zit in de kwaliteit van de leraar als professional. Kwalitatief goed onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de leraar. Leraren moeten hierbij bereid zijn zich verder te scholen en te ontwikkelen om antwoord te kunnen blijven geven op de steeds complexere ondersteuningsvragen. De school moet daartoe de mogelijkheden bieden. In dat kader wordt er bij het verdelen van taken (en functies) rekening gehouden met affiniteit en kwaliteit en talenten van leraren, maar wordt ook geïnvesteerd in zowel team- als individuele scholing. Om de werkdruk beheersbaar te houden is een goed en eerlijk taakbeleid van belang. Steeds zal worden afgewogen wat van invloed is op een goede voortgang en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs (lees: het primaire proces) en zullen hierop interventies worden gepleegd.

Van personeel mag in het kader van een goed schoolklimaat en een goed functioneel werkklimaat gevraagd worden dat men elkaar respecteert en open en duidelijk naar elkaar is. Verwacht wordt onderlinge ondersteuning en hulp. Kritiek wordt gebruikt om er samen beter van te worden. Het voeren van een professionele dialoog is hierbij noodzaak. Dit kan leiden tot concrete resultaat- en kwaliteitsafspraken.

Collegialiteit vinden wij erg belangrijk. Uitgangspunt hierbij is om elkaar in zijn waarde te laten en met een professionele grondhouding een (constructieve) dialoog te zoeken.

In het onderwijs willen we leerlingen stimuleren tot 'actief leren' en willen we kinderen een rijke leeromgeving bieden. Onderwijs is meer dan het aanbieden van lesstof alleen. Kinderen leren door dingen te ervaren, dingen te doen en door zelfreflectie. Gespecialiseerde leerkrachten creëren realistische en betekenisvolle leersituaties. De buitenwereld wordt naar binnen gehaald en de leerkrachten gaan er op uit met de kinderen. Het frontaal lesgeven wordt beperkt en er wordt gekozen voor lessituaties waarbij een grotere interactie tussen leerlingen en tussen leerkracht-leerling mogelijk wordt⁶. Leerkrachten maken gebruik van de talenten en mogelijkheden van leerlingen en bezien talenten vanuit meerdere intelligentiegebieden. De leeromgeving is gestructureerd en voorspelbaar.

Het onderwijsaanbod wordt planmatig vormgegeven. Vooraf worden heldere en realistische doelen gesteld. De gestelde doelen worden genoteerd in het OPP en nader uitgewerkt in een groepsplan. De transfer naar de lespraktijk is en blijft een punt van aandacht.

Hierbij wordt rekening gehouden met de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen én de bevorderende en belemmerende factoren in de ontwikkeling van leerlingen. De opbrengsten van het onderwijs worden systematisch geëvalueerd. Als daar aanleiding toe is wordt gebruik gemaakt van externe deskundigheid.

Voorwaarde hierbij is dat de leerkrachten zicht hebben op en kennis hebben van de ontwikkeling, het rendement en de leerlijnen.

Zij stemmen het onderwijs af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en weten hoe te handelen als de leerontwikkeling anders verloopt dan gemiddeld. Teamleden zijn creatief in denken en handelen, leren nieuwe vaardigheden en nemen nieuwe kennis tot zich.

Onze visie specifiek t.a.v. de leerkracht:

We willen op onze school leerkrachten hebben

- die zicht op en kennis van ontwikkeling en leerlijnen hebben;
- die oog hebben voor behoeften van leerlingen en hun handelen daarop afstemmen;
- die vaardigheden hebben om ontwikkeling actief te stimuleren;
- die een positieve grondhouding hebben;
- die vertrouwen in de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind;
- die kunnen en willen reflecteren op zichzelf;
- die professioneel goed samenwerken;
- in staat zijn een reflectieve dialoog te voeren;
- die een voortdurende ontwikkelbehoefte hebben;
- die creatief zijn in denken en handelen;
- die bereid zijn nieuwe vaardigheden te leren of nieuwe kennis tot zich te nemen.

---

⁶ Bij de kernvakken wordt gebruik gemaakt van het Interactief Gedifferentieerd Instructie Model (I.G.D.I.). Het voltallige team is hier in geschoold evenals het bijbehorende klassenmanagement inclusief eenduidige regels, routines en voorspelbaar gedrag.

Onze visie op het pedagogisch en didactisch klimaat:

Veel mensen beseffen dat de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang is om volwaardig mens te worden. De school streeft er naar de leerlingen zich thuis te laten voelen, zich geborgen en veilig te weten. Op die manier kan een kind zich het sterkst ontwikkelen. We willen op school een ongedwongen sfeer realiseren die dit 'gedijen' vergemakkelijkt.

Hiervoor moet er regelmaat en structuur zijn en moeten gedragsregels gerespecteerd worden. Waar ze worden overtreden, moet over het waarom van de regel gepraat kunnen worden. Begrip moet voorop staan. Niet de regel zelf. We gaan hierbij uit van een positieve benadering en benoemen/stimuleren/bekrachtigen van gewenst gedrag. Wij hanteren een vijftal belangrijke regels die wij ieder jaar bij de leerlingen onder de aandacht brengen en zichtbaar zijn op het plein, in de gang en de groepen.

Gekeken naar de didactische aanpak, de respons op instructie, de arrangementen en de uitstroombepaling vanuit de OPP's van de leerlingen is er op SBO Het Zilverlicht een zogenaamd onderwijsplan opgesteld. Dit plan is de ruggengraat van ons (didactisch) handelen en is volledig theoretisch onderbouwd. Jaarlijks wordt het plan getoetst aan de realiteit en waar nodig bijgesteld. Voor de relatie tussen de leerstofgebieden en de vastgestelde renteniveaus (1S en 1F) en de relatie hiervan met de uitstroomgemiddelden van onze schoolverlaters wordt verwezen naar dit onderwijsplan dat is opgenomen in de bijlagen⁷.

---

⁷ UITSTROOM EN AMBITIE I.R.T. DE REFERENTIE-NIVEAUS:

In opdracht van het ministerie van OCW zijn voor taal en rekenen richtlijnen geformuleerd om de prestaties van leerlingen te verbeteren, de zogenaamde referentieniveaus (Referentiekader, oktober 2009). Deze referentieniveaus beschrijven welke basiskennis- en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal en rekenen. Voor het basisonderwijs worden twee niveaus onderscheiden:

Niveau 1F: het niveau dat aan het eind van de basisschool in principe voor alle kinderen bereikt moet zijn en dat zich richt op uitstroom naar VMBO BB/BK (niveau E7).

Niveau 1S: het niveau voor kinderen die iets meer aankunnen en dat zich richt op uitstroom VMBO GT/TL (niveau E8)

Landelijk wordt er naar gestreefd dat 85% van de leerlingen niveau 1F behaalt en 65% van de kinderen niveau 1S. Deze resultaten liggen nu lager.

Vanuit data van de afgelopen 2 schooljaren (2013-2014 en 2014-2015) kunnen we vaststellen dat 9 % van de leerlingen van SBO Het Zilverlicht uitstroomt naar VMBO-GT, dat 46,5% van de leerlingen uitstroomt naar VMBO BB/KB en 45,5% van de leerlingen uitstroomt naar PRO.

We verwachten dat het mogelijk is om de capaciteiten van onze leerlingen nog beter tot ontwikkeling te brengen. We zien hiervoor kansen in de overgang van het divergente differentiatie-model naar de combinatie van een convergent /divergent differentiatie-model. Daarnaast zien we kansen in het verbeteren van de planmatigheid van handelen, een meer sturende benadering, het verbeteren van de instructievaardigheden en het klassenmanagement van leerkrachten, het intensiveren van het leesonderwijs en de aanschaf van een reken- en taalmethode die beter aansluit bij de populatie leerlingen.

Op onze school willen we ernaar streven dat 80% van de leerlingen aan het eind van de basisschool VMBO BB/KB of hoger haalt (fundamenteel niveau 1F). Het doel is, dat daarvan 20% uitstroomt naar VMBO T/G of hoger (streefniveau 1 S). Dit betekent 11 % meer leerlingen dan nu het geval is. Daarnaast streven we ernaar dat minder leerlingen uitstromen naar het praktijkonderwijs (-20,5%). 5% van de leerlingen zullen naar verwachting dat niveau niet halen.

Onze visie t.a.v. pestgedrag:

SBO Het Zilverlicht is een plek waar leerlingen niet alleen iets leren, maar ook hun persoonlijkheid ontwikkelen, zelfvertrouwen opbouwen, zelfkennis verwerven, verantwoordelijkheid durven nemen, positief gedrag aangeleerd krijgen, leren met elkaar om te gaan, verdraagzaam zijn en kennis opdoen van andere culturen en andere opvattingen. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen zich van jongs af aan een mening vormen en daar uiting aan durven en kunnen geven.

Met prestaties wordt relatief omgegaan. Wij vinden dat leerlingen op school moeten presteren en learendement moeten behalen binnen hun groeipotenties, maar we zijn ervan overtuigd, dat "prestaties" voor ieder kind verschillend kunnen zijn. Een voortdurende ontwikkeling passend bij het kind is ons doel. Wij bieden daartoe per kind een leer- en ontwikkelingsperspectief. Hierin wordt naast een uitstroomperspectief ook een verwachting voor het learendement jaarlijks per leerling geformuleerd.

Ieder jaar worden opnieuw groepen geformeerd o.a. op basis van clustering op DL. Overige gehanteerde criteria zijn leeftijd, geslacht, aard van de problematiek en sociaal emotioneel welbevinden.

Wij willen dat onze school een omgeving is waarin leerlingen zich prettig, veilig en geborgen voelen. Pas als aan die voorwaarden wordt voldaan, kunnen ze uitgedaagd worden en tot leren komen: een veilige plek voor de leerlingen creëren is essentieel! Helaas komt pesten op alle scholen voor. Bovendien heeft een flink aantal van onze leerlingen op dat gebied negatieve ervaringen in het verleden opgedaan, mede ten gevolge van hun intensieve begeleidingsbehoeften waaraan onvoldoende werd tegemoet gekomen.

Kenmerken van ons pedagogisch klimaat zijn vaste regels en routines met het oog op het bieden van duidelijkheid, voorspelbaarheid, structuur, veiligheid, ruimte en respect. De nadruk ligt op het versterken van gewenst gedrag door voorbeeldgedrag en positieve bekrachtiging.

Wij zetten nadrukkelijk in op proactief beleid, nauwgezette signalering en waar nodig sanctionering.

Om bovenstaande waar te kunnen maken, te bewaken en te verbeteren hebben we o.a. een veiligheidscoördinator en een anti-pestcoördinator aangesteld.

Het 'Protocol pestgedrag en negatief gedrag op school' is hierbij een belangrijk document:

- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt. "Schoolbreed" worden "Leefstijl"⁸ en "Prima" ingezet.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten en ouders (in samenwerking met elkaar) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de anti-pestcoördinator nodig. Die kan het probleem onderzoeken, begeleiden (o.a. met inzet van "Sta op tegen pesten"), deskundigen raadplegen en zo nodig het bevoegd gezag adviseren.
- Na en naast de interne aanpak STA-OP-TEGEN-PESTEN, kan ook externe ondersteuning worden ingeschakeld (bv. Jeugdzorg). Op SBO Het Zilverlicht kunnen leerlingen deelnemen aan de subgroep training sociale weerbaarheid en sociale vaardigheden, die wordt gegeven door de interne gedragsspecialist samen met een externe trainer. Daarnaast kan op onze school de schoolmaatschappelijk werkster ondersteuning bieden.

---

⁸ Door het oefenen van sociale vaardigheden stimuleert Leefstijl positief gedrag en wordt het kind en de groep sterker. Een effectieve toepassing van het programma hangt niet alleen af van WAT de leerlingen wordt aangeboden, maar ook van HOE je het aanleert. Een deel van het team (het personeel van de voormalige Anton Pieckschool) heeft een training gevolgd om zich bewust te worden van eigen keuzes en gedrag, daarmee is Leefstijl een visie en veel meer dan een serie trucs of geconditioneerd gedrag. Daarnaast heeft het team in het voorjaar van 2015, de training "Veilig werken met kinderen & jeugd" gevolgd. Deze training is gericht op een professionele houding bij agressief gedrag en werd verzorgd door Centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie Herlaarhof).

Onze visie t.a.v. ouders/ verzorgers:

- iedere ouder heeft het beste voor met zijn kind;
- ouders zijn eerst verantwoordelijke voor het welzijn/de ontwikkeling van het kind;
- we stemmen af met ouders op het welbevinden en de ontwikkeling van het kind;
- we werken samen met ouders om het kind verder te helpen;
- waar nodig stemmen we de begeleiding op school en thuis op elkaar af;
- we bieden ouders zicht op de onderwijsbehoefte van het kind en bieden keuzemogelijkheden voor de begeleiding;
- als ouders niet bij machte zijn een verantwoorde keuze te maken, neemt de school hierin zijn verantwoordelijkheid i.o.m. (zorg)partners;
- ouders worden betrokken bij de ontwikkeling van hun kind;
- ouders hebben vertrouwen in de werkwijzen en methodieken van de school;
- thuis en school dienen goed op elkaar afgestemd te worden;
- we verwachten een voldoende mate van betrokkenheid bij de school.

Onze visie t.a.v. leren:

- we bezien talenten vanuit meerdere intelligentiegebieden;
- we willen leerlingen ontdekkend en ervarend laten leren. ICT speelt hierbij een belangrijke rol. We willen de buitenwereld binnen halen en er met de leerlingen op uit;
- we scheppen een pedagogisch klimaat waarin leerlingen zich veilig en geaccepteerd voelen met al hun talenten en beperkingen. We creëren een sfeer van samenwerken, begrip voor elkaar en elkaar helpen. We helpen leerlingen om zich competent te voelen en zichzelf te kennen en te ontwikkelen;
- de school biedt een veilige omgeving waarin leerlingen tot ontwikkeling komen.

Onze visie t.a.v. de zorg:

- er zitten grenzen aan onze zorg en mogelijkheden. Deze zijn geformuleerd in ons Schoolondersteuningsprofiel (SOP)⁹;
- als leerlingen niet naar hun potentie ontwikkelen, het welbevinden onder druk staat en daarnaast de ontwikkeling van de school niet op korte termijn kan aanhaken bij de onderwijsbehoefte van het kind dan zal gekeken worden naar een andere, meer optimale onderwijssetting voor dit kind;
- het kind beschouwen als totaal vanuit de kennis over de versterkende relatie tussen pedagogiek en didactiek;
- uitgaan van overeenkomsten in plaats van verschillen. Hier wordt ook een zorgvuldige clustering van leerlingen over de verschillende groepen bedoeld op basis van respons op instructie en DL. Binnen de groepen worden leerlingen ook geclusterd op basis van leer- en ondersteuningsbehoeften (zie Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht);
- om de effecten van de zorgstructuur, opbrengsten, leerrendement en (sociaal emotioneel) welbevinden te monitoren en analyseren maken we o.a. gebruik van CITO LOVS, ZIEN en Integraal (de laatste twee als module binnen ParnasSys). Middels deze data gaan we in gesprek met betrokkenen met als doel een reflectieve dialoog te voeren. Scholing voor directie en IB-ers is hierbij aan de orde waarbij tevens de transfer wordt gezocht naar de overige teamleden. Het kan zijn dat er trends of aandachtspunten worden gefilterd die een plek verdienen in de beleidsvoornemens van de school. Deze worden op hun beurt weer zichtbaar in de schooljaarplannen.

Onze visie t.a.v. de identiteit van de school:

De identiteit van SBO Het Zilverlicht wordt ons inziens niet enkel bepaald door de denominatie¹⁰, maar ze wordt ook bepaald door de manier waarop wordt omgegaan met leerlingen. We zien de school als leefgemeenschap. Dit is zichtbaar in de manier waarop aandacht gegeven wordt aan de leerlingen en ouders en ook de manier waarop leerkrachten met elkaar omgaan.

⁹ Het SOP van SBO Het Zilverlicht is toegevoegd aan de bijlagen en geeft inzicht in de basiskwaliteit, de ambities en de (on)mogelijkheden van onze school.

¹⁰ Denominatie SBO Het Zilverlicht is zowel Rooms Katholiek als Bijzonder Neutraal. Beide typering zich door oprichting vanuit stichting of vereniging waar de Bijzonder Neutrale identiteit zich kenmerkt door de gelijkwaardige kijk op levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen.

In de ontwikkelingsperspectieven en het handelen van teamleden staat het 'gedijen' van leerlingen centraal. Vanuit een veilig pedagogisch (klassen) klimaat komen leerlingen tot leren.

Dit heeft ook duidelijke raakvlakken met onze invulling van het goed en actief burgerschap van leerlingen, hun ouders en onszelf. We bieden de leerlingen op een methodische wijze aanbod m.b.t. sociale vaardigheden, wenselijk gedrag, sociale redzaamheid etc. Dit kan in een kleine setting door middel van een sociale vaardigheidstraining, maar gebeurt ook in alle groepen middels methodes als: Leefstijl, Nieuwsbegrip XL, 'Buitendienst', en wereldoriëntatie. In deze methodes wordt tevens aandacht gegeven aan levensbeschouwelijk onderwijs. Dit wordt verder uitgebouwd door diverse vieringen op school, thematisch onderwijs en contacten die zijn gelegd met kerk en moskee in de buurt. We kiezen er hier bewust voor een zeer breed aanbod om onze leerlingen kennis te laten maken met de diverse geloofsovertuigingen en hier over in gesprek te gaan vanuit een open mind.

Onze visie t.a.v. cultuureducatie:

Op SBO Het Zilverlicht heeft cultuureducatie een belangrijke en herkenbare positie. Er is een cultuur coördinator (ICC-er) die tevens als vakdocent beeldende vorming verbonden is aan de school. Door als volgschool deel te nemen aan de Cultuurloper vanuit het WKV worden de beschikbare cultuurgelden (€ 10,90 per leerlingen) deels ingezet voor een zeer breed cultureel aanbod. Dit varieert van dans, tot beeldende kunst, museumbezoek, voorstellingen, handvaardigheid, fotografie, film etc. Verder zijn er nauwe contacten met de bibliotheek (en het volledige aanbod dat door de bibliotheken wordt aangeboden (thema's, klassikaal lenen, De rode draad, etc.)).

In ons onderwijs bieden we de leerlingen alle vakken die te maken hebben met drama, handvaardigheid, tekenen, muziek en dans. Deze vakken bieden de kinderen een mogelijkheid om hun eigen ideeën of hun kijk op de wereld te ontdekken. Het is ook nog een van de weinige vakken waarin kinderen de ruimte krijgen om zelf te experimenteren en zelf te ontdekken, zonder dat er tijdsdruk bij komt. Wij denken dat kunstzinnige vorming kan bijdragen tot:

- ontwikkeling van de eigen identiteit (van de persoonlijkheid);
- een goede sociale en emotionele ontwikkeling;
- creativiteitsontwikkeling.

Om planmatig en vanuit een heldere visie op cultuur invulling te geven aan dit aspect van goed onderwijs, is er een visie opgesteld in samenwerking met team en ICC-er. Deze visie wordt in het eerste jaar van de nieuwe planperiode bijgesteld aan de actualiteiten om hiermee in de pas te lopen met de 4 jaarlijkse cyclus (zie bijlage voor de visie op cultuureducatie).

KOERSUITSPRAKEN

Allereerst een duiding met welke thema's (binnen de vijf beleidsterreinen) we aan de slag willen in de komende planperiode. Vervolgens wordt dit samengevat in een aantal koersuitspraken. Hierbij wordt verschil gemaakt tussen de uitwerking van de koersuitspraken op Leerrijk! niveau en die op schoolniveau.

Organisatie

Waar gaan we mee aan de slag? Een selectie van onze ambities:

- Binnen de ontwikkelingen in SWV PO 30-10 willen we een rol van betekenis spelen waar het gaat om de huisvesting van SBO(+) leerlingen. We willen een breed spectrum aan ondersteuning- en onderwijsbehoeften kunnen bieden en ons niet specifiek richten op één bepaalde 'doelgroep'. Nauwe samenwerking met collega SBO's en SO partners binnen ons SWV is hierbij vanzelfsprekend. We gaan in gezamenlijkheid zorgdragen voor een gedeelde visie omtrent de toeleiding naar het SBO en de (mogelijk) toekomstige SBO leerling met zijn of haar leerarrangement.
- Er is een ondersteuningsprofiel opgesteld voor onze school en er vindt overleg plaats met collega SBO's in de regio om een voldoende 'dekkingsgraad' te creëren binnen het SWV. In dit profiel zijn onze ambities, kwaliteiten, ontwikkelpunten en grenzen beschreven;
- Volgende stap in de werkwijzen met bouwcoördinatoren en het verkennen van het werken met vakcoördinatoren;
- Na geïnspireerd te zijn geraakt door de inleiding m.b.t. autopoësis en hoe dit Leerrijk! en haar scholen kan verbinden en versterken aangaande duurzame innovatie en betekenisvol onderwijs, willen we hier een volgende stap gaan zetten. Hierin willen we gezamenlijk optrekken met collega-scholen met aansluitende ontwikkelthema's;
- We willen meer gaan werken op basis van groeilijnen. Het S.O.K. zoals dit op hoofdlijnen is besproken met Hans van Rijn kan daarin een rol gaan spelen. In de vertaling naar de werkende praktijk zijn de 6 essenties¹¹ van dit plan een basis.

Identiteit

Waar gaan we mee aan de slag? Een selectie van onze ambities:

- Op het vlak van catechese/ methodisch levensbeschouwelijk onderwijs gaan we verkennen wat hierbij de mogelijkheden van vernieuwing zijn. Ook wordt integratie van deze vakgebieden in een nieuw aan te schaffen methode voor wereldoriëntatie meegenomen;
- Op het gebied van de samenstelling van de populatie leerlingen en ouders en externen op onze school willen we in gesprek blijven en beter zicht krijgen op de belemmerende en bevorderende factoren in de samenwerking.

Onderwijs

Waar gaan we mee aan de slag? Een selectie van onze ambities:

- Een volgende stap zetten in een zorgvuldige clustering van leerlingen op basis van overeenkomsten i.p.v. verschillen. Hierin een duidelijke doorgaande, zichtbare lijn creëren in de school. Dus een passend aanbod realiseren op basis van beredeneerde keuzes
- Pro (ZML) lijn uitwerken in samenwerking met CI 3ZML, maar ook intensiveren van contacten met CI2 en CI4 aangaande opvang van en onderwijs aan SBO+ leerlingen;
- Investeren in aanbod voor onze leerlingen m.b.t. het leren leren en aanpak werkhouding;
- Om te komen tot meer diepgang, borging en kwaliteit van didactiek gaan we mogelijkheden verkennen van het werken met vakcoördinatoren. Deze coördinatoren worden in tijd gefaciliteerd in het taakbeleid. Hier ligt ook een koppeling met de Functiemix voor de hand;

---

¹¹We gaan uit van de 6 essenties van het S.O.K. (het Sturend Onderwijskundig Kader): data enthousiasme, begripsaardigheid, analysevaardigheid, focusvaardigheid, operationele vaardigheid en reflectievaardigheid.

- We willen investeren in het ontwikkelen van een onderzoekende houding (ondersteund door een reflectieve dialoog). Hierbij willen we tevens de koppeling maken naar betekenisvol leren door deelname aan de pilot Autopoësis onder leiding van Guus Geisen.

Personeel

Waar gaan we mee aan de slag? Een selectie van onze ambities:

- Bevorderen van de deskundigheid van het Zilverlichtpersoneel teneinde antwoord te kunnen (blijven) bieden op de steeds complexere onderwijs en ondersteuningsbehoeften van de populatie leerlingen. Dit zal plaatsvinden op zowel team- als individueel niveau;
- Ons verder bekwamen in de transfer van papier naar dagelijkse lespraktijk;
- Investeren in het komen tot zorgvuldige communicatie middels het juiste medium;
- Verkennen van mogelijkheden m.b.t. het aantrekken van collega's van clusterscholen (of manieren bedenken om die externe expertise te vertalen naar de werkvloer van SBO Het Zilverlicht);
- Een stap zetten in de vaardigheid m.b.t. ICT en de bijbehorende mediawijsheid om te komen tot een rijke, betekenisvolle omgeving binnen dit gebeid;
- Door middel van de gesprekscyclus binnen het IPB en de inzet van SVIB komen tot een reflectieve, professionele dialoog waarin een leven lang leren van en met elkaar centraal staat.
- Uitvoering geven aan de cao 2014-2015 (en daaropvolgende uitgaven) en het bestuursakkoord. Hierbij hoort de 40-urige werkweek en alle overige wijzigingen ten opzichte van voorgaande cao's;
- Lesgevend personeel is in 2017 in voldoende mate differentiatievaardig vanuit de gestelde richtlijnen van OCW;
- We hebben het doel richting 2019 om de het (lesgevend) personeel te trainen in het worden van een 'uitstekende snapper'. Het S.O.K. zoals Hans van Rijn dit heeft vormgegeven kan hierbij een gebruiksvriendelijk kader zijn. Leren vragen te stellen is bij de verkenning van mogelijkheden krachtiger voor ons dan het zoeken naar antwoorden.

Beheer

Waar gaan we mee aan de slag? Een selectie van onze ambities:

- Zorgdragen voor het in stand houden van de kwaliteit van de nieuwbouw d.m.v. het plegen van gepland onderhoud en gebruikers te instrueren in goed gebruik van ruimten en materialen;
- Vanuit de benadering Frisse School Label B onderhouden van een gezond binnenklimaat (qua hygiëne, schoonmaak, akoestiek, luchtwaarden, etc.);
- In samenwerking een derde toegangsweg op het schoolterrein realiseren door het plaatsen van een loopbrug;
- Verkennen van noodzaak en waar nodig uitvoeren van gebouwelijke aanpassingen als gevolg van (toekomstige) samenwerking SO scholen of zorgpartners.

UITWERKING VAN DE KOERSUITSPRAKEN UIT HET LEERRIJK! STICHTINGSPLAN

Samenwerking. *"We leren van en met elkaar".*

Wat zie ik in de school?

- Er wordt gebruik gemaakt van verschillende coöperatieve werkvormen (zowel op gebied van denkvaardigheden als klassenmanagement);
- Samenwerking tussen leerlingen wordt gestimuleerd met oog voor de G.I.P.S. criteria¹²;

¹² G.I.P.S.: *Gelijke deelname, Individuele aansprakelijkheid, Positieve wederzijdse afhankelijkheid, Simultane interactie.*

- Samenwerking tussen teamleden wordt gestimuleerd tijdens overlegmomenten, werkvergaderingen en collegiale consultatie;
- Leerlingen van de hogere groepen assisteren bij lesactiviteiten in de lagere groepen;
- Er wordt niet gedacht vanuit een hiërarchische gedachten maar vanuit de overtuiging "wie het weet mag het zeggen". We staan hierbij allen ten dienste van het primaire proces;
- We werken op basis van overeenkomsten in plaats van verschillen. Dit is terug te zien in de clustering van leerlingen over de groepen en bij het clusteren van leerlingen met speciale onderwijs- en ondersteuningsbehoeften;
- We nemen actief deel aan initiatieven in de wijk waar de school staat. 'Talenten in de buurt' is hier een concreet voorbeeld van;
- We benaderen en beschouwen ouders en omgevingspartners als full partner er (ervarings)deskundigen. Dit houdt in dat ouders actief worden betrokken bij het opstellen van de ontwikkelingsperspectieven van hun kind, de handelingsplannen en de bespreking van de opbrengsten op zowel sociaal emotioneel als cognitief vlak;
- Als SBO school zijn we verbonden in legio netwerken (IB netwerk, directeurenberaad, SWV, SBO werkverband, diverse kwaliteitskringen, Cultuurloper, gemeente overleg, GGD, KDV, OPDC, etc.). Binnen deze netwerken spelen we een actieve en constructieve rol;
- Bij de schoolverlatersprocedures worden leerlingen intensief betrokken bij hun schoolgang naar het voortgezet onderwijs;
- Vanuit de school zijn er talloze contactmomenten ingepland in de jaarkalender (koffie inloop, thema-avonden, infoavonden, OV vergaderingen, MR vergaderingen, rapportage avonden, festiviteiten, huisbezoeken, ouderpanel bijeenkomsten, etc.);
- Na scholingsmomenten worden door teamleden in een vergadering leerwinst en ervaringen gedeeld met het team;
- Door het aanbieden van stageplekken stellen we toekomstige collega's in staat ervaringen op te doen en ervaren teamleden wat de nieuwste ontwikkelingen binnen de opleidingen zijn;
- Door op huisbezoek te gaan wordt duidelijk wat overeenkomsten en verschillen tussen school en het gezin zijn. Hierbij wordt de gezinsfactor bepaald in de begeleiding van de leerling. Daarnaast zijn er legio andere informele contactmomenten;
- We gaan met de gehele school op schoolkamp om elkaar beter te leren kennen, te werken aan positieve groepsvorming en het verbeteren van de samenwerking.

Kwaliteit. "Wij dagen kinderen en volwassenen uit om talenten en competenties veelzijdig te ontwikkelen".

Wat zie ik in de school?

- In de school wordt gestructureerd, betekenisvol onderwijs verzorgd, afgestemd op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerlingen. Dit is o.a. zichtbaar door hulpmiddelen in de klassen zoals dagritmekaarten en gedragskaarten. Daarnaast zie je ook kleine groepjes leerlingen die met stagiaires of kleuters die met schoolverlaters aan het werk zijn;
- Voor alle leerlingen wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld bij inschrijving;
- Zoals beschreven in Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht krijgen de leerlingen een passend onderwijsaanbod op basis van beredeneerde keuzes. Tot een DL van 40 wordt convergent gedifferentieerd in 3 niveau. Vanaf een DL van 40 wordt divergent gedifferentieerd richting de uitstroombestemming van de leerling zoals verantwoord in het OPP;
- Binnen de gesprekscyclus worden resultaat afspraken gemaakt en ontwikkelthema's benoemd;
- Binnen het taakbeleid wordt rekening gehouden met de talenten en ontwikkelmogelijkheden van teamleden;

- Jaarlijks worden (tevredenheid)peilingen gedaan. Hiervoor worden o.a. de RI&E, Integraal, Zien en eigen vragenlijsten gebruikt. De hieruit voortkomende data wordt besproken met de betrokkenen;
- Het kwaliteitsplan geldend binnen Leerrijk! is ondersteunend aan het kwaliteitsplan op de school;
- In het nascholingsplan kunnen teamleden zelf een scholingswens kenbaar maken op individueel vlak en op teamniveau;
- In de groepen wordt gedifferentieerd in instructie en leerstijlen. Hierbij heeft de leerkracht goed zicht op de belemmerende en bevorderende factoren m.b.t. de ontwikkeling van kinderen als individu;
- De vergroting van het vakmanschap door ervaringsleren en door de geplande deskundigheidsbevordering (opgenomen in de nascholingsplannen) op individueel en collectief niveau;
- We gaan uit van een positieve benadering. In alle groepen worden toppers van de dag gekozen door de kinderen zelf. Zij geven aan waarom een bepaalde leerling als topper aangewezen mag worden. Dit wordt ook zichtbaar gemaakt in het lokaal;
- Door de inzet van vakleerkrachten op het gebied van beeldende vorming en bewegingsonderwijs zijn leerlingen bezig met gezondheid, ontwikkeling van waarnemen en denken, sociale vorming en deelname aan bewegingscultuur.¹³

Autonomie. "Wij stimuleren passende zelfstandigheid en het nemen en dragen van verantwoordelijkheid".

Wat zie ik in de school?

- Leerkrachten zijn 'eigenaar' van de inhoud van de OPP's, de bijbehorende plannen, overzichten en dossiers van de leerlingen van hun groep. Zij doen bijstellingen op basis van beredeneerde keuzes en in overleg met het zorgteam;
- Twee maal per jaar vinden de groepsbespreking plaats waarbij de leerkrachten zich gedegen voorbereiden en op planmatige wijze de opbrengsten en rendementen bespreken met de intern begeleiders;
- We zijn gezamenlijk verantwoordelijk van de leerlingen van onze school. We denken niet in termen van 'mijn klas', maar in termen van 'onze school'. Dit is zichtbaar bij surveillance, in de gangen, bij vrije situaties en bij handelingsverlegenheid;
- Er wordt in de groepen gewerkt met zelfstandig werken. Kinderen leren hier omgaan met uitgestelde aandacht, 'klaar opdrachten', looproutes van leerkrachten, stoplichten, vraagdobbelstenen en het bouwen aan werk- en taakhouding;
- Er wordt school breed gewerkt met voorspelbaar gedrag, groeps- en schoolregels, vaste regels en routines op het gebied van gedrag en klassenmanagement. Deze zijn zichtbaar in alle groepen en algemene ruimtes (dagritme kaarten, pictogrammen, planborden, etc.). Positief gedrag wordt hierbij bekrachtigd;
- Leerlingen nemen verantwoordelijkheid in het gebruik van materialen, hun gedrag en hun houding;
- In geval van conflict of escalatie worden leerlingen nauw betrokken bij de bespreking hiervan, afspraken m.b.t. preventie en het bouwen aan een vertrouwensband;
- In alle groepen leren kinderen hoe (zich) te presenteren. Dit gebeurt in dagelijkse kringactiviteiten en in reguliere lessen;
- Binnen de (on)mogelijkheden¹⁴ van de leerlingen bieden wij aanbod aan om kinderen te leren leren. Er wordt dagelijks geïnvesteerd in de voorwaarden voor een voldoende taak- en werkhouding. Dit is visueel ondersteund.
- Bij rapportgesprekken in de bovenbouw kunnen leerlingen zelf aanwezig zijn. Bij de schoolverlatersprocedure zijn de betreffende leerlingen ook deelnemer bij de gesprekken.

¹³ Door de inzet van vakdocenten wordt gewerkt aan 'goed voorbeeld doet goed volgen'. Kundigheid en enthousiasme bij overige teamleden wordt hierdoor vergroot.

¹⁴ Gezien de soms complexe belemmerende factoren en kind kenmerken m.b.t. ondersteunings- en onderwijsbehoeften is de mate waarin dit gerealiseerd kan worden relatief en vraag dit maatwerk.

Respect. "Wij gaan respectvol om met de ander en de wereld"

Wat zie ik in de school?

- We spreken elkaar aan bij de voornaam;
- Teamleden en stagiaires zijn 'juf' of 'meneer';
- We staan open voor ieders mening, input en gevoelens;
- We stellen gedragsregels op in overleg met de leerlingen en zorgen dat deze zichtbaar zijn in de lokalen. Schoolregels zijn zichtbaar in de gangen en op de schoolpleinen;
- Een aantal keer per jaar worden ouders en leerlingen in de gelegenheid gebracht om feedback te geven op de handelwijzen binnen de school. De output hiervan wordt teruggekoppeld aan de betrokkenen en omgezet in beleidsvoornemens;
- Al het schoolpersoneel staat ten dienste van het primaire proces. Hierbij is uiteraard verschil in verantwoordelijkheden maar er wordt binnen alle disciplines gewerkt vanuit een dienende houding;
- We bieden methodisch aanbod aan met het oog op goed en actief burgerschap, betrekken de wijk c.q. omgeving bij de school en vise versa (Methode Leefstijl, Anti pest methode Prima, verenigingsleven, volgschool binnen het Cultuurloper
- Op school is een actueel veiligheidsplan voor handen het Pestprotocol (zie bijlagen voor het pestprotocol) is hier een onderdeel van. In het taakbeleid wordt met ingang van schooljaar 2015-2016 een anti pest coördinator aangesteld;
- Leraren behandelen leerlingen rechtvaardig;
- Maatschappelijke thema's worden in de groepen aan de orde gesteld en besproken vanuit normen en waarden en de rol die eenieder speelt in de samenleving;
- Teamleden gaan respectvol om met elkaar, leerlingen, hun ouders en externen (niemand wordt buitengesloten, werken op basis van gelijkwaardigheid, niet kwetsend);
- Met het oog op duurzaamheid en de maatschappelijke verantwoordelijk voor mens en milieu wordt leerlingen geleerd wat effecten kunnen zijn van hun handelen en wat wenselijk gedrag kan zijn. Ook ouders worden hier bij betrokken;
- De leerlingen worden door middel van talloze school gebonden en niet school gebonden activiteiten in de gelegenheid gesteld zich te oriënteren op de wereld om hen heen. Zij worden hierbij voorbereid (soms door intensieve sociale vaardigheidstrainingen) op hun integratie in sociale omgevingen/ contexten, de wijk en de samenleving in zijn algemeenheid. Dit heeft een directe link met onze taak kinderen te onderwijzen in goed en actief burgerschap¹⁵;
- Om leerlingen kennis te laten nemen van wereldoriëntatie en geschiedenis, heeft het onze prioriteit om voor deze vakgebieden te gaan investeren in nieuwe methodes en methodieken. Dit is terug te zien in de investeringen in het OLP.

Creativiteit. "Wij moedigen innovatieve denk- en handelwijzen aan".

Wat zie ik in de school?

- Leerkrachten stellen 'vette' vragen die aanzetten tot creatieve denkwijzen;
- Er wordt gewerkt met denk stimulerende activiteiten gekoppeld aan betekenisvolle situaties;
- Leerlingen delen oplossingsstrategieën met elkaar;
- We maken actief gebruik van ICT hulpmiddelen in de school. Leerlingen mogen hierbij ook gebruik maken van digiborden in de klassen;
- We hebben een vakdocent beeldende vorming die vanuit haar expertise leerlingen kennis laat maken met diverse creatieve vakken;
- We hebben een technieklokaal dat dagelijks wordt gebruikt;
- We nemen deel aan de Cultuurloper waarbinnen een zeer breed aanbod van creatieve aspecten wordt behandeld. Hiervoor is een cultuurcoördinator aangesteld die samen met directie en het team een heldere visie formuleert en bewaakt;

---

¹⁵ Middels de methode Leefstijl die school breed wordt gebruikt wordt hier ook planmatig een gewerkt.

- Vanuit het organisatieperspectief is voortdurend aandacht voor duurzame innovaties (terug te vinden in de beleidsvoornemens in de jaarplannen). Deelname aan 'autopoësis' ligt hierbij in de lijn van de verwachting;
- Veel van onze leerlingen hebben een specifieke benadering nodig om tot oplossingsstrategieën te komen of moeten deze strategieën juist (vereenvoudigd) aangeboden krijgen.

KOERSUITSPRAKEN SBO HET ZILVERLICHT

Koersuitspraak 1.

"We bieden op een planmatige wijze passend onderwijs en doen dit op basis van beredeneerde keuzes."

Gevolgen voor het team:

- investeren in scholing teneinde de transfer van papier naar praktijk te (blijven) realiseren (dit ligt in de lijn met de criteria voor de basiskwaliteit op de scholen van SVWV PO 30-10);
- investeren in vervolgscholing in de planmatige aanpak zoals deze is omschreven in ons onderwijsplan;
- structurele en diepgaande analyse van opbrengsten, rendementen en effecten i.r.t. de planmatige aanpak (hierbij de link met de onderzoekende houding);
- vergroting van het vakmanschap aangaan de differentiatievaardigheden (ook met oog op de registratie in het kwaliteitsregister in 2017) ;
- bij werving, selectie en de begeleiding van beginnende leerkrachten dient kennis van opleiding tot voldoende kennis van de planmatige aanpak besproken te worden;
- dit vraagt gepland overleg tussen lesgevend personeel en het zorgteam om te komen tot die beredeneerde keuzes en eventuele handelingsadviezen;
- gezien de zorgvuldige aanpak van de overgang van de onderbouwklas naar het aanvankelijk leren en leren lezen, zullen leerkrachten in de onder- en middenbouw zich moeten bekwamen in de nieuw aan te schaffen methodes voor aanvankelijk lezen (VLL) en de methode Schatkist.

Wat zie ik in de school?

- Leerlingen krijgen aanbod conform hun OPP en (I) HP;
- De (groeps) administratie behorend bij de PDSA¹⁶ cyclus is op orde;
- Leerkrachten zijn in staat om in overleg met het zorgteam/ IB de juiste interventies te plegen om te komen tot een passende didactische en pedagogische aanpak van de leerlingen;
- Leerkrachten zijn in staat om de transfer van papier naar praktijk te realiseren;
- Leerlingen zijn geclusterd op basis van hun DL;
- Leerlingen in divergente groepen worden waar mogelijk op niveau geclusterd bij de kernvakken om zo optimaal aan te sluiten bij de hulpvraag van de leerlingen.

Koersuitspraak 2.

"We trekken in gezamenlijkheid op met ouders en betrokkenen om invulling/ uitvoering te geven aan onze opvoedkundige en onderwijskundige verantwoordelijkheden. We doen dit op basis van gelijkwaardigheid en deze inspanningen staan ten dienste van het primaire proces."

Gevolgen voor het team:

- vanuit de gedachten rond partnership betrekken we ouders en betrokkenen actief bij de ontwikkelingen van het kind. Dit vraagt een open, respectvolle en proactieve houding van de professional;
- voor teamleden geldt dat er op een zorgvuldige wijze gecommuniceerd moet worden middels het juiste medium;

¹⁶ Plan Do Study Act cyclus

- een dienstbare houding innemen welke gericht is op effecten voor het kind. Het kind staat centraal en alle inspanningen hier om heen moeten in het belang hiervan staan;
- de gezamenlijke aanpak wordt onder andere concreet bij het opstellen van OPP's, handelingsplannen en kind specifieke aanpak. Ook worden ouders bij de bespreking van opbrengsten uitgenodigd en betrokken;
- We beschouwen ouders als ervaringsdeskundigen die vaak een rol van betekenis kunnen spelen in de advisering van teamleden in de benadering van hun kind. Omgekeerd zijn de teamleden goed geschoolde professionals die hun eigen visie mogen hebben en handelingsadviezen in de opvoeding mogen delen met de ouders/ verzorgers;

Wat zie ik in de school?

- De deur van de school staat open;
- Er zijn legio contactmomenten: koffie inloop, heen en weer schrift, ouderpanel, OV en MR bijeenkomsten, thema avonden, jaarlijkse huisbezoeken, info avonden, reünie, etc.;
- Ouders worden betrokken bij het opstellen van het OPP van hun kind. Dit geldt ook voor tussentijdse aanvullingen;
- Door middels van vragenlijsten worden ouders jaarlijks in de gelegenheid gesteld om hun mening te geven. De uitkomsten worden zowel met het team als met ouders gecommuniceerd.

Koersuitspraak 3.

"Wij zijn een school waar leerlingen zich gewaardeerd en geaccepteerd voelen, waar wenselijk en gezond gedrag ontwikkeld wordt en zichtbaar is."

Gevolgen voor het team:

- Positief bekrachtigen van wenselijk gedrag;
- Positieve benadering t.o.v. van leerlingen;
- Personeel is een voorbeeld in zijn gedrag en zijn hierbij voorspelbaar;
- Centraal stellen (schoolbreed) van gedragsregels en deze ook structureel aan de orde stellen;
- Gedragsregels en afspraken maken op individueel, groeps en schoolniveau en deze ook zichtbaar maken in de school;
- In elke groep worden groepsplannen gemaakt op gebied van sociaal emotionele ontwikkeling;
- Twee keer per jaar wordt voor alle leerlingen ZIEN ingevuld. De teamleden bekwamen zich in het interpreteren van de daaruit voortkomende data en kunnen hier een reflectieve dialoog over voeren (link met de onderzoekende houding).

Wat zie ik in de school?

- We spreken elkaar aan bij de voornaam;
- Teamleden en stagiaires zijn 'juf' of 'meneer';
- We staan open voor ieders mening, input en gevoelens;
- We stellen gedragsregels op in overleg met de leerlingen en zorgen dat deze zichtbaar zijn in de lokalen. Schoolregels zijn zichtbaar in de gangen en op de schoolpleinen;
- Kinderen leren elkaar te helpen en naar elkaar te luisteren;
- De kenniservaring van bovenbouw leerlingen wordt ingezet om de jongere leerlingen te helpen;
- Leerlingen mogen op basis van de uitkomsten van de tevredenheidspeilingen tekst en uitleg geven m.b.t. de scores hiervan.

Koersuitspraak 4.

"Wij zijn een school waarin we goed zicht hebben op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen en spelen hier adequaat op in¹⁷"

Gevolgen voor het team:

- De transfer (kunnen) van papier naar praktijk. Dit betekent dat zichtbaar moet zijn welke aanpak en welk aanbod leerlingen dienen te krijgen in de klas;
- Leveren van maatwerk binnen de gedachte dan we uitgaan van overeenkomsten in plaats van verschillen;
- Clusteren van leerlingen op onderwijs- en ondersteuningsbehoeften op basis van de inhoud van de OPP's;
- Leerkrachten evalueren plannen volgens een vastgestelde interval. Doen we de goede dingen, doen we die dingen goed en vinden anderen dat ook? Na periodes wordt er een groepsbespreking voorbereid waarbij de leerkrachten alle kinderen en de groep als geheel bespreken op zowel didactisch als pedagogisch vlak;
- Bij handelingsverlegenheid of als er sprake is van behoefte aan advies zijn er IB-er en is er een multidisciplinair team in de school.

Wat zie ik in de school?

- Het team is een samenstelling van diverse specialismen (vakdocenten, psychologen, orthopedagogen, logopedisten, gedragsspecialisten, etc.)
- Het zorgteam wordt ingezet bij casuïstiek m.b.t. groepen leerlingen (bij buitenspelen of sociale vaardigheid) maar ook bij individuele gevallen.
- Ambulante begeleiders observeren en gaan in gesprek op het moment dat handelingsverlegenheid dreigt;
- In geval van ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) wordt buiten de klas uitvoering gegeven aan ons dyslexie protocol;
- Om binnen de afspraken van het SMW te voldoen aan de basisondersteuning die mag worden verwacht van een brede zorgschool, hebben we een werkgroep samengesteld die zorg draagt voor de implementatie en borging;

Koersuitspraak 5.

"Wij zijn een school, waar een betekenisvolle en uitdagende omgeving wordt gecreëerd waarbinnen leerlingen zich ontwikkelen."

Gevolgen voor het team:

- We nemen deel aan de pilot autopoësis met nog 4 collega scholen binnen Leerrijk! Om stappen te zetten richting de vormgeving van boeiend en betekenisvol onderwijs. Er zal een kernteam worden geformeerd om dit te coördineren. Guus Geisen zal dit traject begeleiden.
- Dit vraagt inlevingsvermogen en vermogen om tot afstemming te komen. Verschillende leerlingen komen op verschillende manieren tot leren. De teamleden moeten hier van op de hoogte zijn en hier adequaat op inspelen. Om dit binnen de diverse vakgebieden planmatig aan te pakken zal er een ontwikkeling richting het werken met vakcoördinatoren worden ingezet;
- Binnen een prikkelarme, gestructureerde setting toch een betekenisvolle omgeving bieden binnen de leer- en ontwikkelpotenties van de leerlingen;
- Haal de omgeving in de school en ga met de school de buurt in. Door gebruik te maken van diverse mogelijkheden binnen het gebouw (gymzaal, techniekruimte, keukens, buitenterrein) en daarbuiten (De Cultuurloper¹⁸, Gezonde School, Loonse en Drunense Duinen, etc.) kinderen kennis laten maken met een diversiteit aan (lokale) initiatieven en activiteiten;

¹⁷ Hierbij is een doelstelling het realiseren van de transfer van papier naar de praktijk. We benaderen hierbij het kind als 'totaal' vanuit de overtuiging dat er een versterkende relatie is tussen pedagogiek en didactiek.

¹⁸ De ambities die geformuleerd zijn in samenspraak met de ICC-er, directie en het team zijn opgenomen in de bijlagen, zo ook de samenvoeging van ontwikkelthema's op cultureel vlak binnen de Cultuurloper.

- Leerkrachten maken gebruik van multimedia en zijn voldoende ICT vaardig om ICT in te zetten in de dagelijkse lespraktijk ten dienste van het primaire proces.

Wat zie ik in de school?

- Er wordt niet enkel uit boeken gewerkt maar ook de wereld in getrokken;
- We wordt gewerkt met gastdocenten en excursies
- De aanpak (pedagogische en didactisch) van de leerkrachten wordt afgestemd op het niveau en de belevingswereld van de leerlingen;
- Tijdens pauzemomenten is er gepland begeleid spel.

Koersuitspraak 6.

"We bedienen een breed spectrum aan SBO leerlingen in onze school. We stemmen hier ons vakmanschap op af en zoeken actieve samenwerking met (zorg) partners."

Gevolgen voor het team:

- Vergroten van het vakmanschap aangaande het om kunnen gaan met pedagogische en didactische verzwarende van de populatie leerlingen;
- Flexibiliteit en veranderbereidheid;
- Een open mind ten aanzien van de samenwerking en kennisdeling met onderwijs- en zorgpartners (relatie met 'wie het weet mag het zeggen');
- Leerkrachten moet weten/ komen te weten wat de behoefte zijn van de SBO + leerling die door de verbrede instroom de school gaat bezoeken. We trekken hierbij gezamenlijk op met SBO De Leilinde in Oud-Heusden (collega SBO school binnen SWV PO 30-10);
- Door te gaan werken met vakcoördinatoren willen we meer diepgang krijgen in de methodische aanpak en didactiek;
- Met het oog op verbrede toelating van SBO + leerlingen zal het SOP en de uitvoering daarvan een meer prominente rol spelen. Er zal een intensivering plaats gaan vinden mb.t. de samenwerking met de clusterscholen (voornamelijk CL2,3 ZML en 4) om te komen tot een passend onderwijsaanbod voor deze leerlingen en aanpassingen in het handelingsrepertoire van onze teamleden.

Wat zie ik in de school?

- Ambulante begeleiders van CL 2, CL 3 LG, CL 3 ZML en CL 4 in de school;
- Aangepast meubilair en inrichting;
- Aangepaste materialen;
- Thebe thuiszorg in de school i.v.m. medische verzorging;
- GGD schoolverpleegkundige en schoolarts als vaste partners aanwezig bij het 2 wekelijkse zorgteam overleg.

Koersuitspraak 7.

"We zijn een school waarin ruimte is voor een onderzoekende houding, een reflectieve, professionele dialoog en we willen ons hierin verder bekwamen."

Gevolgen voor het team:

- Gepland overleg over en scholing in de reflectieve dialoog en de analyse van dat n.a.v. (tevredeheids) peilingen;
- Bovenstaande vraagt een constructieve benadering en het vermogen om effecten van het eigen handelen te kunnen spiegelen aan het gedrag van anderen en andersom;
- Het kunnen voeren van een professionele dialoog vraagt een professionele houding van teamleden waarbij we leren om dezelfde taal te spreken, verachtingen uitspreken, resultaatafspraken maken en ontwikkelgebieden blootleggen en monitoren;

- Scholing binnen ZIEN en Integraal zal een vervolg krijgen en een vaste plek krijgen binnen de kwaliteitszorg
- Collega's zullen meer aan elkaar verbonden worden (PLG en collegiale consultatie), mede door deling van 'good practice' binnen autopoësis. Binnen die pilot is samenwerken en van en met elkaar leren een centraal thema;¹⁹
- SVIB zal een meer prominente rol spelen
- Binnen het IPB (en de gesprekscyclus) wordt van teamleden input en inzicht verwacht ten aanzien van ontwikkelpunten, talentontwikkeling, verbinding en kwaliteitsafspraken. Hierbij is ook aandacht voor de kwaliteitsslag die gemaakt dient te worden richting de registratie van leerkrachten in het kwaliteitsregister (2017) Dit houdt concreet in dat er resultaatafspraken en monitoring moet plaatsvinden aangaande de differentiatievaardigheden van het lesgevend personeel;
- Door middel van werving en selectie en bijbehorende procedures is de directie van de school in staat om tijdig te anticiperen op personeel verloop. Ook kan op deze manier gestuurd worden op het gebied van talenten en kwaliteiten;
- Op SBO Het Zilverlicht worden nieuwe leerkrachten intensief begeleid door een coach volgens de werkwijzen van Begeleiding Nieuwe Collega's (BNC);
- We zullen de vergaderinterval verkleinen door meer gelegenheid te krijgen om (inhoudelijk) met elkaar te kunnen overleggen en te komen tot kennisdeling.

Wat zie ik in de school?

- De implementatie van Integraal wordt opgenomen in de jaarplannen om op deze wijze de vertaling te zoeken van theorie naar werkende praktijk;
- We gaan in gesprek met ouders, leerlingen, inspectie en team op basis van de tevredenheidspelingen;
- Deelname aan diverse intervisie groepen om te 'toetsen', te delen en ervaringen uit te wisselen;
- Voortdurend zoeken naar de dialoog met omgevingspartners. Hierin stellen wij ons proactief op.
- De groepsbesprekingen worden voorbereid door de leerkrachten zelf waarbij zij zich nu nog focussen op de groepsplannen en OPP's. (Ambitie hierbij is de onderzoekende houding van de leerkrachten t.a.v. de opbrengsten en het leerpotentieel van de leerlingen op de langere termijn.)

GEVOLGEN VAN DE KOERSUITSPRAKEN VOOR HET TEAM

Koersuitspraken hebben gevolgen voor het team van de school, het team moet een en ander immers daadwerkelijk waar maken in de praktijk. Deze gevolgen zijn per koersuitspraak inzichtelijk gemaakt. Het personeelsbeleid van onze school moet er dan ook op gericht zijn om teamleden in staat te stellen uitvoering te geven de realisatie van onderwijs zoals in de ambitie van de school geformuleerd is. Deskundigheidsbevordering en een onderzoekende houding zijn hierbij kernthema's. Op SBO Het Zilverlicht wordt d.m.v. de uitvoering van het nascholingsplan voortdurend geïnvesteerd in nascholing van teamleden op zowel individueel als teamniveau. De genoten scholing ligt hierbij altijd in het verlengde van de ambities die zijn vastgesteld.

¹⁹ Kernwoorden zijn hierbij: (on) natuurlijke vertraging en versnelling, betekenisvolle context, verinnerlijken, en met elkaar leren, etc.

GEVOLGEN VAN DE KOERSUITSPRAKEN VOOR DE INVESTERINGEN

In onderstaand schema worden de uit de koersuitspraken voortkomende noodzakelijk geachte investering weergegeven. Deze worden in de meerjaren investeringsbegroting ingevoegd.

Investerings	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
ICT hardware	€ 6.500			€ 80.000
Ontwikkeling ZML lijn/ Pro lijn	€ 2.500	€ 2.500		
Methode werkhouding en ZW	€ 2.500	€ 2.500		
Orthotheek (deskundigheidsbevordering)	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Methode W.O.	€ 10.000			
Methode aanvankelijk lezen	€ 4.000			

TIJDPAD UITWERKING KOERSUITSPRAKEN

In onderstaand schema wordt een duiding gegeven ten aanzien van het tijdstip waarop de diverse thema's uit de koersuitspraken aan de orde zullen komen. Hierbij wordt gedacht vanuit de successen die inmiddels al zijn behaald in het vormgeven en vertalen van de koersuitspraken, kernwaarden en missiebegrippen naar waarneembaar gedrag. Met dit in het achterhoofd is onderstaande prioritering weggezet in tijd. Dit is een inschatting welke aangeeft in welke periode een intensivering van de uitwerking plaatsvindt. Om e.e.a. meer concreet te maken is bij de school specifieke koersuitspraken per schooljaar een aantal doelen of ontwikkelthema's geformuleerd

Koersuitspraken Leerrijk!	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
m.b.t. Kwaliteit	X	X	X	
m.b.t. Samenwerking	X	X	X	X
m.b.t. Creativiteit	X	X		
m.b.t. Respect		X	X	
m.b.t. Autonomie		X	X	X

Koersuitspraken SBO Het Zilverlicht	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
"We bieden op een planmatige wijze passend onderwijs en doen dit op basis van beredeneerde keuzes."	Inzichtelijk maken van behoeften, kansen en risico's Voorwaarden scheppen voor een transfer van papier naar praktijk Uitvoering geven aan herijkte versie 'Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht' (dit plan reviseren voor komend	Uitvoering geven aan herijkte versie Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht (dit plan reviseren voor komend schooljaar op basis van actuele data en inzichten) Afronden Pro-lijn i.s.m. Cl 3 Vorbereiden, uitvoeren en borgen van afspraken	Uitvoering geven aan herijkte versie Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht (dit plan reviseren voor komend schooljaar op basis van actuele data en inzichten) Vorbereiden, uitvoeren en borgen van afspraken tijdens studiedagen omtrent het	Uitvoering geven aan herijkte versie Onderwijsplan SBO Het Zilverlicht (dit plan reviseren voor komend schooljaar op basis van actuele data en inzichten) Hierbij de schoolstandaard herbekijken op basis van de uitstroom bestemming van de schoolverlaters

	<p>schooljaar op basis van actuele data en inzichten)</p> <p>Verder vormgeven aan de Pro-lijn i.s.m. CI 3</p> <p>Vorbereiden, uitvoeren en borgen van afspraken tijdens studiedagen omtrent het planmatig werken</p>	<p>tijdens studiedagen omtrent het planmatig werken</p> <p>Binnen de planmatige aanpak door coaching komen tot de transfer van papier naar praktijk.</p>	<p>planmatig werken</p>	<p>Vorbereiden, uitvoeren en borgen van afspraken tijdens studiedagen omtrent het planmatig werken</p>
<p>"We trekken in gezamenlijkheid op met ouders en betrokkenen om invulling/ uitvoering te geven aan onze opvoedkundige en onderwijskundige verantwoordelijkheden. We doen dit op basis van gelijkwaardigheid en deze inspanningen staan ten dienste van het primaire proces."</p>	<p>Plan van aanpak opstellen om het aantal respondenten te vergroten bij enquêteering</p> <p>Onderzoeken hoe de aanwezigheid van ouders bij informatieavond en vergroot kan worden</p> <p>Plan van aanpak opstellen m.b.t. het betrekken van leerlingen betrekken bij hun onderwijsproces en handelingsplannen</p> <p>Afnemen van tevredenheidspeilingen en het bespreken van uitkomsten met betrokkenen</p> <p>In gezamenlijkheid met ouders invulling geven aan de OPP's</p>	<p>Door middel van opbrengsten uit tevredenheidspeilingen komen tot een reflectieve dialoog met betrokkenen. Afnemen van tevredenheidspeilingen en het bespreken van uitkomsten met betrokkenen</p> <p>Vertaling zoeken naar educatief partnerschap (een volgende stap vanuit literatuur rond 'ouderroutines')</p> <p>In gezamenlijkheid met ouders invulling geven aan de OPP's</p>	<p>Afnemen van tevredenheidspeilingen en het bespreken van uitkomsten met betrokkenen</p> <p>In gezamenlijkheid met ouders invulling geven aan de OPP's</p> <p>Plan van aanpak opstellen m.b.t. het inzetten van talenten van ouders/ de buurt in de school</p>	<p>Afnemen van tevredenheidspeilingen en het bespreken van uitkomsten met betrokkenen</p> <p>In gezamenlijkheid met ouders invulling geven aan de OPP's</p>

<p>“Wij zijn een school waar leerlingen zich gewaardeerd en geaccepteerd voelen, waar wenselijk en gezond gedrag ontwikkeld wordt en zichtbaar is.”</p>	<p>Regels en routines vanuit de SEO werkgroep borgen in de groepen</p> <p>Vaststellen veiligheidsplan (Inclusief opnemen van veiligheidscoördinator en anti pest coördinator</p> <p>Afnemen klassenbezoeken IB, AB en directie m.b.t. het pedagogisch klimaat in de groepen</p> <p>In de onderbouw starten met de implementatie van KIJK!</p> <p>Deelname aan Gezonde School vanuit de gemeente Waalwijk</p> <p>Continuering deelname SOVA training</p>	<p>Voltooiing implementatie veiligheidsplan</p> <p>Evalueren en bijstellen plan van aanpak werken met KIJK!</p> <p>Deelname aan Gezonde School vanuit de gemeente Waalwijk</p> <p>Thema avond organiseren m.b.t. gezond gedrag</p>	<p>Afnemen klassenbezoeken IB, AB en directie m.b.t. het pedagogisch klimaat in de groepen</p> <p>Deelname aan Gezonde School vanuit de gemeente Waalwijk</p> <p>Plan van aanpak opstellen m.b.t. het inhoudelijk betrekken bij rapportgesprekken</p>	<p>Herijking afspraken m.b.t. voorspelbaar gedrag, regels en routines</p>
<p>“Wij zijn een school waarin we goed zicht hebben op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen en spelen hier adequaat op in²⁰”</p>	<p>Vervolg werkgroep basisondersteuning op het gebied van dyslexie, dyscalculie, gedrag en planmatige aanpak</p> <p>Intensivering samenwerking met AB-ers uit de diverse clusters</p>	<p>De basisondersteuning zoals omschreven binnen het SWV moet op orde zijn</p> <p>Intensivering samenwerking met AB-ers uit de diverse clusters teneinde het vakmanschap van het team te</p>	<p>SWOT analyse maken t.a.v. de behoeften van de populatie leerlingen (en ouders) i.r.t. de brede zorgstructuur van de school.</p> <p>Op basis van deze analyse komen tot een plan van aanpak voor plancyclus '19-'23</p>	<p>Intensivering samenwerking met AB-ers uit de diverse clusters teneinde het vakmanschap van het team te vergroten</p> <p>Opstellen OPP van SBO Het Zilverlicht. Het integratief beeld dient al leidraad voor schoolplan</p>

²⁰ Hierbij is een doelstelling het realiseren van de transfer van papier naar de praktijk. We benaderen hierbij het kind als ‘to taal’ vanuit de overtuiging dat er een versterkende relatie is tussen pedagogiek en didactiek.

	<p>teneinde het vakmanschap van het team te vergroten</p> <p>Afname Zien en KIJK! en het bespreken van de opbrengsten met betrokkenen</p> <p>Samenwerking met collega's SBO teneinde de SBO(+) leerling beter in beeld te brengen qua ondersteunings- en onderwijsbehoef te</p> <p>Externe zorgaanbieders in beeld brengen verbinden aan de school (PMT, MRT, Fysio, Thuiszorg, etc.). Hierbij uniforme afspraken maken</p>	<p>vergroten</p> <p>Afname Zien en KIJK! en het bespreken van de opbrengsten met betrokkenen</p> <p>Verwerken van trends uit Zien en KIJK! in (I)HP's</p> <p>Evaluatie van de samenwerking met externe zorgaanbieders verbinden aan de school (PMT, MRT, Fysio, Thuiszorg, etc.). Plan van aanpak evt. bijstellen</p>	<p>Intensivering samenwerking met AB-ers uit de diverse clusters teneinde het vakmanschap van het team te vergroten</p>	'19-'23
<p>"Wij zijn een school, waar een betekenisvolle en uitdagende omgeving wordt gecreëerd waarbinnen leerlingen zich ontwikkelen."</p>	<p>Vanuit de pilot autopoësis een implementatie plan opstellen, een coördinator duurzame innovaties benoemen en vervolgens in beeld brengen welke duurzame innovaties de komende jaren worden uitgediept middels het gedachtegoed achter betekenisvol leren en de PLG</p> <p>Scholing voor</p>	<p>Implementatie van de principes behorend bij het betekenisvol leren in de klassen.</p> <p>Vertaling van papier naar praktijk en vise versa om te komen tot visualisatie en kennisdeling binnen het land (en daarbuiten)</p> <p>Scholing voor (kern) team m.b.t. autopoësis</p>	<p>Evaluatie en borging van de implementatie en effecten van het pilot traject</p> <p>Komen tot kennisdeling met collega (Leerrijk!) scholen</p> <p>Inzet vakdocenten binnen hun discipline en de inzet van talenten van ouders en 'de buurt'</p>	<p>Inzet vakdocenten binnen hun discipline en de inzet van talenten van ouders en 'de buurt'</p>

	<p>(kern) team m.b.t. autopoësis</p> <p>Inzet vakdocenten binnen hun discipline en de inzet van talenten van ouders en 'de buurt'</p>	<p>Inzet vakdocenten binnen hun discipline en de inzet van talenten van ouders en 'de buurt'</p>		
<p>"We bedienen een breed spectrum aan SBO leerlingen in onze school. We stemmen hier ons vakmanschap op af en zoeken actieve samenwerking met (zorg) partners."</p>	<p>In beeld brengen van de diversiteit aan arrangementen en wat dit inhoudt voor onze pedagogische en didactische aanpak (interne en externe focus)</p> <p>Intensiveren contacten met SO (van en met elkaar leren)</p> <p>Gezamenlijke visie op de SBO (+) leerling en de verbrede toelating formuleren in samenwerking met SBO De Leilinde</p> <p>Middels werving en selectie binnen het IPB komen tot de juiste collega's op de juiste plek</p> <p>Inzetten op begeleiding van collega's met lesgevende taken m.b.t. de verandering in zorgzwaarte van de leerlingen</p> <p>Opstellen van</p>	<p>In beeld brengen van de diversiteit aan arrangementen en wat dit inhoudt voor onze pedagogische en didactische aanpak (interne en externe focus)</p> <p>Maken SWOT m.b.t. de behoeften van de huidige en mogelijk toekomstige leerlingen i.r.t. de basiskwaliteit van de school</p> <p>Vertaling van de begeleidingstrategieën op teamniveau naar individuele begeleiding</p> <p>Updaten van de sociale kaart van de school</p>	<p>In beeld brengen van de diversiteit aan arrangementen en wat dit inhoudt voor onze pedagogische en didactische aanpak (interne en externe focus)</p> <p>Vervolgen individuele begeleiding lesgevend personeel</p> <p>Updaten van de sociale kaart van de school</p>	<p>In beeld brengen van de diversiteit aan arrangementen en wat dit inhoudt voor onze pedagogische en didactische aanpak (interne en externe focus)</p> <p>Updaten van de sociale kaart van de school</p>

	een actuele sociale kaart van de school			
“We zijn een school waarin ruimte is voor een onderzoekende houding, een reflectieve, professionele dialoog en we willen ons hierin verder bekwamen.”	<p>Vervolg geven aan de implementatie van Integraal (met kinderen, team, ouders en externen)</p> <p>Mogelijkheden rond het S.O.K. bekijken i.r.t. schooljaarplan 2016-2017</p> <p>Faciliteren van collegiale consultatie</p> <p>Aanpassen vergaderstructuur om te komen tot meer gelijke deelname, reflectie en inhoudelijke dialoog</p> <p>Zorgdragen voor voldoende analytisch vermogen in het zorgteam</p> <p>Door middel van (team) scholing investeren in het vergroten van het vakmanschap van het personeel</p>	<p>Een vervolg geven aan de geselecteerde duurzame innovaties in samenwerking met collega (Leerrijk!) scholen. Hierbij wordt concreet de koppeling naar de dagelijkse lespraktijk gezocht</p> <p>Inplannen van groepsbezoeken van collega's onderling (dit inclusief evaluatie en terugkoppeling in het team)</p> <p>Zorgdragen voor voldoende analytisch vermogen in het zorgteam</p> <p>Aanscherpen inhoudelijke dialoog met MR en ouderpanel</p> <p>D.m.v. (team) scholing investeren in het vergroten van het vakmanschap van het personeel</p> <p>Door middel van opbrengsten uit tevredenheidspeilingen komen tot een reflectieve dialoog met betrokkenen.</p>	<p>Inplannen van gastlessen van eigen personeel in diverse groepen (dit inclusief evaluatie en terugkoppeling in het team)</p> <p>Zorgdragen voor voldoende analytisch vermogen in het zorgteam</p> <p>Door middel van (team) scholing investeren in het vergroten van het vakmanschap van het personeel</p>	<p>Zorgdragen voor voldoende analytisch vermogen in het zorgteam</p> <p>Evalueren en waar nodig aanscherpen inhoudelijke dialoog met MR en ouderpanel</p> <p>Door middel van (team) scholing investeren in het vergroten van het vakmanschap van het personeel</p>

VERPLICHTE ACTIVITEITEN

De verplichte activiteiten komen deels voort uit wet- en regelgeving maar ook voor een deel uit het kwaliteitsbeleid van Leerrijk! (gemarkt met *). Doel van met name de laatstgenoemde onderdelen is uiteraard het trekken van conclusies en doen van aanbevelingen naar de toekomst.

Terrein	Jaar	Activiteit
Onderwijs*	2x jaar 4x jaar	Het maken van trendanalyses, het trekken van conclusies daaruit en het formuleren van acties ten aanzien van de "zorgcijfers" en de toetsresultaten. Tussenrapportage over gang van zaken tijdens kwartaalgesprekken.
Organisatie*	Jaarlijks, mei	Samenstellen (met het team) schooljaarplan Inleveren: einde schooljaar
Organisatie*	Jaarlijks, oktober	Samenstellen schooljaarverslag op basis van teamevaluatie Inleveren: uiterlijk herfstvakantie
Organisatie	Jaarlijks, voorjaar	Actualiseren en inzenden schoolgids Inleveren voor zomervakantie (bij inspectie)
Organisatie*	Jaarlijks, september	Bespreken (jaar-)plan van aanpak (arbo) in team en m.r.
Organisatie	Jaarlijks	Uitvoeren ontruimingsplan + nabespreking
Organisatie*	N.t.b.	Houden van leerling- en ouderenquête
Organisatie*	N.t.b.	Houden van welzijnsenquête personeel
Organisatie*	Jaarlijks Vierjaarlijks	Houden van RI&E, opstellen plan van aanpak, acties in schooljaarplan opnemen Externe toetsing van Ri&E
Personeel*	Jaarlijks	Houden functioneringsgesprek / beoordelingsgesprek
Personeel	Jaarlijks	Uitwerking taakbeleid
Beheer	Jaarlijks, november	Jaarbegroting vaststellen
Beheer	Jaarlijks, jan-feb	Toelichten jaarbegroting aan personeel en m.r.
Beheer	Jaarlijks, juni-aug	Actualiseren meerjarenbegrotingen
Beheer	Jaarlijks, september	Toelichten meerjarenplanningen aan personeel en m.r.
Beheer	Jaarlijks, april	Toelichten jaarresultaten aan personeel en m.r.
Beheer	Jaarlijks, november	Onderhoudsplanning actualiseren (met Dyade VG)

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: SCHOOLONTWIKKELING VOLGENS LEERRIJK!

Binnen Leerrijk! is de laatste jaren gewerkt aan het ontwikkelen van een organisatiefilosofie. Daarbij is geen keuze gemaakt voor een bepaald model dat vervolgens allesbepalend is, wel is ons duidelijk geworden dat we ons het meest thuis voelen bij de Rijnlandse manier van organiseren. Het gaat te ver om op deze plaats uitvoerig in te gaan op deze materie maar gezien het feit dat het schoolplan de richtinggever is voor de schoolontwikkeling geven we wel de belangrijkste kenmerken van onze opvattingen ter zake aan.

Uitgangspunten voor de schoolontwikkeling zijn voor Leerrijk! als volgt te typeren: Veranderingen worden niet "van bovenaf" bepaald. Op stichtingsniveau worden gezamenlijk de kaders bepaald, scholen geven zelf vorm aan de uitwerking van de die kaders en de veranderingen die dat met zich meebrengt.

Dit soort veranderingen zijn niet nauwkeurig te plannen en te controleren, ze zijn immers niet lineair van karakter. Er spelen veel factoren, interacties en verbindingen een rol en dat maakt een dergelijk traject onvoorspelbaar. Niet voor niets gebruiken we liever het woord ontdekkingsreis en gaan we uit van een ontwikkeling die gebaseerd is op vertrouwen in de professionals en eveneens op de gedachte dat men zelf het proces volgt en stuurt. Vernieuwing en ontwikkeling betekenen altijd gedragsverandering. Deze verandering is niet maakbaar middels protocollen en voorschriften maar zal juist moeten ontstaan uit het ontwikkelingswerk dat de mensen samen uitvoeren. In die relatie worden competenties ontwikkeld!

Uit voorgaande valt af te leiden dat we geen voorstander zijn van grootschalige acties op bv. Leerrijk! niveau. We zoeken juist naar voor eenieder overzichtelijk trajecten, gestuurd vanuit de eigen inzichten.....op schoolniveau dus!

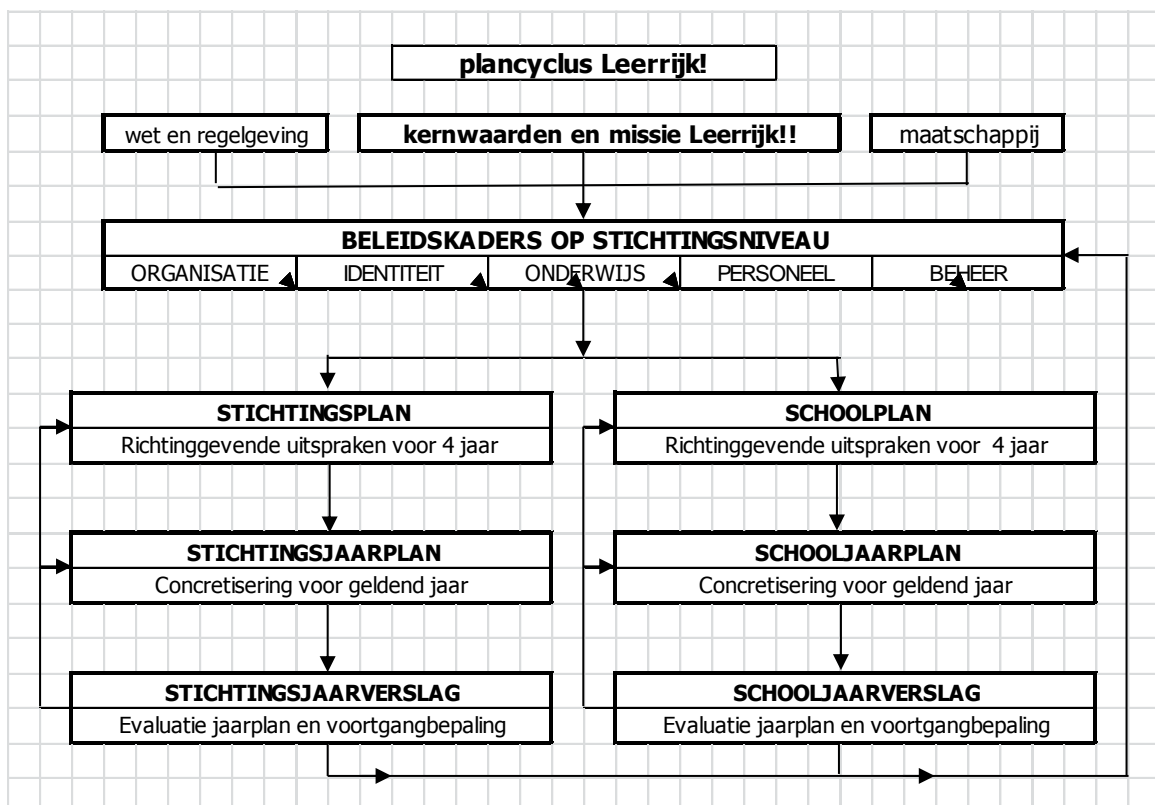
Daarnaast is een aantal zaken nadrukkelijk van belang als het gaat om de manier waarop we ons willen organiseren teneinde onderwijs van goede kwaliteit te kunnen realiseren. Leerrijk! wil als systeem fungeren, een systeem waarin de betrokken scholen meer dan nu met elkaar samenwerken en van elkaar leren. Maar daarbij geldt tegelijkertijd: we gaan uit van verscheidenheid, scholen stemmen zich immers af op hun leerlingen, hun omgeving. Scholen werken aan hun ontwikkeling op basis van hun collectieve ambitie welke past binnen de kaders van Leerrijk! Kaders die niet eenzijdig bepaald worden maar het gevolg zijn van dialoog binnen Leerrijk! De verantwoordelijkheid (of modern gezegd: het eigenaarschap) ligt bij de mensen die het betreffende werk uitvoeren, de verantwoording die daarbij hoort vinden we een logische consequentie. Top down leiderschap past daar niet bij, dienend leiderschap (op alle niveaus) des te meer, het gaat dan voornamelijk om het faciliteren van de kernactiviteit.

Vakmanschap, en de voortdurende ontwikkeling daarvan, is een kern-item.

De kwaliteit van het gebodene is voortdurend onderwerp van gesprek (en dat laatste dient vooral ook letterlijk gelezen te worden) met belanghebbenden; leerlingen, hun ouders/verzorgers, partijen uit de maatschappij (gemeente, inspectie), en het bestuur. Scholen maken deel uit van hun omgeving en Leerrijk! stelt zich op het standpunt dat ze daar in interactie een bijdrage aan moeten leveren.

BIJLAGE 2: FUNCTIE SCHOOLPLAN EN PLAATS IN PLANCYCLUS

Het schoolplan is onderdeel van de binnen Leerrijk! gehanteerde plancyclus. Op basis van hetgeen op stichtingsniveau aan kaders en beleid geformuleerd is wordt in het schoolplan geduid welke ontwikkelingen de komende jaren aan bod zullen komen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt in koersuitspraken, eigen beleidsvoornemens van concretere aard en verplichte activiteiten. Het schoolplan is algemeen van aard, de vertaling vindt plaats in het schooljaarplan. In dit plan wordt daar waar nodig en mogelijk in s.m.a.r.t.-termen geformuleerd wat voor dat jaar geagendeerd staat. In het schooljaarverslag wordt vervolgens de evaluatie van het afgelopen schooljaar beschreven. Daarnaast worden conclusies getrokken welke effect voor het volgend jaar kunnen hebben.

BIJLAGE 3: HET WETTELIJK KADER

In de wet op het primair onderwijs (WPO) zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van het schoolplan. Naast het gegeven dat iedere vier jaar een nieuw schoolplan vastgesteld moet worden, wordt het volgende gemeld:

Artikel 12. Schoolplan

1. Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de school wordt gevoerd, en omvat in elk geval het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolplan omvat mede het beleid ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, alsmede tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd. Het schoolplan kan op een of meer scholen voor basisonderwijs en een of meer scholen voor ander onderwijs van hetzelfde bevoegd gezag betrekking hebben.

2. Het onderwijskundig beleid omvat in elk geval de uitwerking van de wettelijke opdrachten voor het onderwijs en van de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen eigen opdrachten voor het onderwijs in een onderwijsprogramma. Daarbij worden tevens betrokken de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en voor leerlingen voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is.

3. Het personeelsbeleid, voor zover dat in het schoolplan tot uitdrukking wordt gebracht, omvat in elk geval maatregelen met betrekking tot het personeel die bijdragen aan de ontwikkeling en de uitvoering van het onderwijskundig beleid alsmede het document inzake evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding, bedoeld in artikel 30 van de wet.

4. Het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs omvat in elk geval:

- a. de wijze waarop het bevoegd gezag bewaakt dat die kwaliteit wordt gerealiseerd,
- b. de wijze waarop het bevoegd gezag vaststelt welke maatregelen ter verbetering van de kwaliteit nodig zijn, en
- c. maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt.

Deze wettekst bevat een aantal voorwaarden waaraan het schoolplan moet voldoen. Opnemen van de volledige uitwerking van die voorwaarden zou tot gevolg hebben dat het schoolplan een wel zeer lijvig stuk zou worden. Bovendien zou o.i. de essentie van het stuk, zicht op de onderwijsinhoudelijke ontwikkeling van de school, daarmee te niet gedaan worden. Daarom wordt in deze bijlage kort ingegaan op de voorwaarden en verwezen naar de betreffende beleidsstukken. Deze zijn openbaar en via de website www.leerrijk.nl in te zien.

Beschrijving van het kwaliteitsbeleid.

De plancyclus waar in dit schoolplan in hoofdstuk 1 naar verwezen wordt is een belangrijk element in het kwaliteitsbeleid. Middels de plancyclus wordt een zekere planmatigheid in de schoolontwikkeling gewaarborgd. Tevens is het een belangrijk instrument in de interne en externe verantwoording die de school aflegt.

In het beleidsstuk ter zake "Kwaliteitsbeleid Leerrijk!" wordt gedetailleerd beschreven hoe we de kwaliteit van de scholen monitoren en bevorderen. Een ontwikkeling die het noemen waard is betreft het gevoeglijk steeds meer gewicht geven aan de mening van ouders en kinderen met betrekking tot de kwaliteit die ze ervaren. Daar ligt de eerste verantwoordingsplicht van de Leerrijk! scholen.

Algemeen

Kwaliteitszorg kent twee aspecten:

- a. het systeem, waarbinnen planmatig gewerkt wordt aan behoud en verbetering van de kwaliteit
- b. afspraken over hoe dit systeem aangestuurd en bewaakt wordt (voorwaarden)

Dit onderdeel is dragend voor de ontwikkeling van de school. Bij de afspraken, die hierover gemaakt worden is het belangrijk vast te leggen op welke wijze de school in haar plannen rekening houdt/inspeelt op de ontwikkelingen, die zich buiten de school voltrekken. Het voorkomt dat de school een speelbal wordt van de omstandigheden, maar zelf de regie heeft en spelbepaler is.

Indicatoren, die door de inspectie gehanteerd worden.

1. Systematisch werken aan behoud en verbetering kwaliteit

- Zicht op behoeften populatie
- Jaarlijkse evaluatie kwaliteit opbrengsten
- Regelmatige evaluatie van leren en onderwijzen (proces)
- Planmatig werken
- Borgen van kwaliteit
- Rapportage aan belanghebbenden
- Waarborgen sociale veiligheid (met o.a. de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling)

2. Kwaliteitsvoorwaarden

- Schoolleiding stuurt aan
- Relatie tussen kwaliteitszorg en visie op leren en onderwijzen
- Professionele schoolcultuur
- Betrokkenheid van personeel, directie, leerlingen, ouders/verzorgers en bestuur

Op SBO Het Zilverlicht is bovenstaande ook voor een groot gedeelte omschreven en geborgd in het Onderwijsplan.

Beschrijving van het onderwijskundig beleid.

Onderwijskundig beleid.

De kernwaarden en missie van Leerrijk! vormen de basis en tegelijkertijd het kader voor de schoolontwikkeling. De uitwerking daarvan geschiedt volledig op schoolniveau waarbij de scholen zich gaandeweg zoveel als mogelijk afstemmen op de specifieke situatie van de school. Deze ontwikkeling is ook een gepland onderdeel in het schoolplan (zie daarvoor de koersuitspraken). Over deze uitwerking willen we zo veel als mogelijk verbinding tussen de scholen bevorderen.

Uitwerking van de wettelijke opdracht.

Scholen binnen Leerrijk! werken met programma's en methoden waarmee ze als uitgangspunt voldoen aan de kerndoelen die de wet stelt. In onderstaand schema worden deze methodes genoemd. Indien scholen daarvan afwijken, bv. middels het hanteren van eigen programma's dan wel aangepasten didactiek wordt dat in onderstaand schema geduid en nader omschreven. Ook wordt aangegeven welke methodes in de komende planperiode in aanmerking komen voor vervanging...of door een andere methode of door een andere manier van werken.

Ontwikkelingsgebied	Methode	Eigen aanpak
Taal	Taal op Maat	'Methode Fonemisch bewustzijn' (kleuters)
Spelling	Spelling op Maat	
Rekenen	Reken Zeker Rekenrijk (kleuters)	
Technisch lezen	Estafette <i>2015 aanschaf Veilig Leren Lezen</i>	
Aanvankelijk lezen	Leessleutel	
Begrijpend lezen	Nieuwsbegrip XL	
Muziek	Moet je doen	
Drama	Moet je doen	
Tekenen	Moet je doen	
Handvaardigheid	Moet je doen	
Wereldoriëntatie	Wijzer <i>2015 aanschaf nieuwe methode</i>	
Verkeer	Wijzer door het verkeer	
Schrijven	Handschrift	
Techniek	Techniektorens	
bewegingsonderwijs	Basislessen bewegingsonderwijs Bres spelenboek	
Engels	Real English <i>Vervanging wordt overwogen</i>	
Sociaal emotionele ontwikkeling	Leefstijl	
EHBO	Methode EHBO (vanuit School TV)	
Aanpak bij jongste leerlingen		Basisontwikkeling Schatkist (investering) Thematisch onderwijs
Levensbeschouwelijk onderwijs		Thematische en geïntegreerd in wereldoriëntatie en Nieuwsbegrip XL

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften:

Binnen Leerrijk!-scholen is niet gekozen voor een eenduidige benadering van deze groep(en) leerlingen. Iedere school kiest een eigen benadering en legt daar verantwoording over af, in eerste instantie aan de ouders van de kinderen die het betreft. We zien een spreiding in uitwerking die varieert van extra aandacht voor het betreffende kind in de klassensituatie tot specifieke handelingsplannen binnen de klassensituatie, individuele of groepsgewijze hulp voor het kind buiten de klassensituatie door eigen personeel of ook inzet van externe begeleiders. Op de uitwerking wordt in hoofdstuk 2 nader ingegaan. De compleet uitgewerkte stukken met betrekking tot de zorgstructuur zijn uiteraard op school in te zien. (bijlage Onderwijsplan en SOP).

Artikel 8 wpo geeft aan: Ten aanzien van leerlingen **die extra ondersteuning behoeven**, is het onderwijs gericht op individuele begeleiding die is afgestemd op de behoeften van de leerling.

En verder: De scholen voorzien in een **voortgangsregistratie** omtrent de ontwikkeling van leerlingen die extra ondersteuning behoeven.

In ons schoolondersteuningsprofiel hebben wij in kaart gebracht wat wij aan mogelijkheden, grenzen en ambities hebben ten aanzien van de ondersteuning van leerlingen met extra onderwijsbehoeften. Elke leerling is echter uniek, dus zullen we altijd per leerling nagaan welke onderwijsbehoeften de leerling heeft en of en hoe wij daar aan kunnen voldoen. Indien nodig kunnen wij voor extra ondersteuning een beroep doen op het samenwerkingsverband passend onderwijs in onze regio. In het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband staat beschreven welke ondersteuning alle scholen zelf moeten bieden (basisondersteuning) en voor welke ondersteuning, onder welke voorwaarden, we bij het samenwerkingsverband terecht kunnen. Alvorens we hulp van buitenaf inroepen gaan we aan de slag binnen onze eigen mogelijkheden

De school dient vlg. artikel 9a WPO tevens een procedure vast te stellen voor onderwijs aan langdurig zieke kinderen. Deze procedure moet een relatie hebben met de zorgprocedure binnen de school. Specifiek voor deze kinderen moet de school vaststellen:

- Wanneer is er sprake van langdurige ziekte;

Bij afwezigheid langer dan 2 weken gaan we uit van langdurige ziekte.

- Wie de contacten met het kind, de ouders onderhoudt;

In eerste instantie is de leerkracht de persoon om te informeren naar het welzijn van de leerlingen en eventueel leerstof aan te bieden waar mogelijk. Vanuit de directie of leden van het zorgteam kan bij zorgen ook contact opgenomen worden met ouders (onduidelijk ziektebeeld, langzaam herstel, vermoeden ongeoorloofd verzuim, invloeden vanuit het gezin, etc.).

- Wie het besluit neemt tot inschakelen van externe hulp (zorgprocedure)

Dit gebeurt door de directie van de school.

- Wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van het plan, dat opgesteld wordt als externe hulp ingeschakeld wordt en deze ook inderdaad noodzakelijk blijkt te zijn. De externe partij is verantwoordelijk voor de vastgestelde uitvoering van het plan en rapporteert aan ouders, school en eventuele externen.

Analyse van de leerlingenpopulatie:

Ieder jaar wordt vastgesteld welke leerlingen speciale onderwijsbehoeften hebben. Het gaat daarbij om:

- Aantal leerlingen met extra gewicht

- Aantal leerlingen met meer dan een half jaar achterstand op het gebied van taal en rekenen

- Aantal leerlingen met het Nederlands als tweede taal

- Aantal leerlingen met een beschikking voor een vorm van speciaal onderwijs.

In de beschrijving wordt aangegeven van welk samenwerkingsverband de school deel uitmaakt. Relatie met het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband aangegeven. Daarnaast eventueel onder verwijzing naar het ondersteuningsplan van de school een beknopte beschrijving van de interne procedures ten aanzien van: signalering, groep- en leerling-besprekingen, rol interne begeleider, gebruik van handelingsplannen/groepsplannen, dossiervorming, rol van de ouders.

Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Iedere school stelt een schoolondersteuningsprofiel op. In dit profiel beschrijft de school welke ondersteuning de school kan bieden en hoe deze ondersteuning is georganiseerd. De school moet minimaal de basisondersteuning die in het samenwerkingsverband is afgesproken realiseren. Daarnaast kan de school extra ondersteuning aanbieden. De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht op het vaststellen van het ondersteuningsprofiel. Alle schoolondersteuningsprofielen van de scholen in het samenwerkingsverband samen zorgen voor een dekkend aanbod, zodat alle leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen.

Het schoolondersteuningsprofiel maakt duidelijk of en waarin de school zich specialiseert (de extra ondersteuning). Daarnaast speelt het schoolondersteuningsprofiel een rol in het toelatingsbeleid van de school. Dit profiel is toegevoegd aan de bijlagen.

Personeelsbeleid.

Het personeelsbeleid van Leerrijk! bevat een fiks aantal onderdelen. Deze zijn in aparte beleidsstukken uitgewerkt. Hoewel dat op het eerste gezicht niet altijd zo lijkt is het personeelsbeleid direct of indirect gericht op het creëren van voorwaarden die het personeel in de breedste zin van het woord in staat stellen hun kerntaak, het verzorgen van goed onderwijs, zo goed als mogelijk uit te laten voeren. Daarnaast wordt jaarlijks in het schooljaarplan inzicht gegeven in de activiteiten die op het gebied van deskundigheidsbevordering ondernemen worden.

Een ontwikkeling die we signaleren en ook willen bevorderen is het toenemen van teamgerichte scholing en ontwikkeling. Daarbij wordt ook meer dan voorheen intern beschikbare deskundigheid benut. Externe deskundigen worden steeds meer ingezet om "de trainer te trainen" en zodoende de schoolontwikkeling in handen te houden van bv. de eigen directie of intern begeleider. De komende planperiode zetten we in op het delen van de expertise, niet alleen binnen de scholen maar ook tussen de scholen. We willen de lerende organisatie en het systeemdenken gaandeweg meer en meer in werking zien. Het bevorderen van interne mobiliteit (van mensen en de kennis en ervaring die ze allemaal hebben) zal o.i. bijdragen aan het verspreiden, delen en gebruiken van elkaars kennis.

Volgens de CAO moet voor elke leerkracht een persoonlijk ontwikkelingsplan worden opgesteld. Hier hoeft niet beschreven te worden op welke manier dat gebeurt, maar wel welke ontwikkelingen in de school de komende vier jaar centraal staan en wat voor consequenties dat heeft voor de persoonlijke ontwikkelingsplannen.

Het ministerie van OCW zal samen met de beroepsgroep van leraren, de werkgevers en de vakbonden ervoor zorgen dat alle leraren in 2017 in het lerarenregister zijn opgenomen. In 2017 krijgt het lerarenregister een wettelijke status en krijgt de registratie een civiel effect. Dit betekent dat alleen de leraren die zich geregistreerd hebben onderwijs mogen geven. Dit meldt de staatssecretaris van OCW in een Kamerbrief over het Lerarenregister die op 4 oktober 2013 naar de Tweede Kamer is verstuurd.

Om vervolgens geregistreerd te blijven, zullen docenten periodiek moeten aantonen dat zij aan voldoende professionaliseringsactiviteiten hebben deelgenomen om in hun bekwaamheidsonderhoud te voorzien.

Begeleiding nieuwe leerkrachten:

Op SBO Het Zilverlicht wordt gewerkt met de 'BNC' methodiek. Dit staat voor Begeleiding Nieuwe Collega's. Dit is gekoppeld aan geplande intervisie, klassenbezoeken en SVIB trajecten o.l.v. een gecertificeerde begeleider.

Voor het zittend personeel zijn jaarlijks klassenbezoeken van IB en directie ingepland. Door natuurlijk verloop, de vacaturestop op stichtingsverloop en het bijbehorende flankerende beleid is de doorloop op SBO Het Zilverlicht vrij groot (gemiddeld 6 personele wisselingen per schooljaar). Om de onderwijskwaliteit niet te laten lijden door deze wisselingen kiezen we voor intensieve teamscholing waarbij 'nieuwkomers' worden betrokken. Door middel van bouwvergaderingen, studiedagen en collegiale consultatie én door een helder onderwijsplan op papier stellen we alle collega's in staat zich te ontwikkelen richting/ op het niveau van onze ambities.

Het werken met vakcoördinatoren is een ontwikkeling die we in deze planperiode inhoud en toegevoegde waarde willen geven. Kennis van doorgaande (leer)lijnen, aanscherpen didactische aanpak, borging van afspraken, opstellen en begeleiden van implementatietrajecten, methode aanschaf etc. zijn kerntaken van deze coördinatoren.

Er is een meerjaren visie m.b.t. investeren in vakkundig personeel. Binnen de werving en selectieprocedures op Leerrijk niveau wordt bij vacatureruimte (al dan niet op vervangingsbasis een BAC opgesteld.

Op het moment dat er voor het SBO vervanging uit de invallerspoule van Leerrijk! noodzakelijk is, dan hebben zij voorrang om bepaalde invallers in te mogen zetten. Dit op basis van positieve ervaringen uit het verleden.

Materiële of geldelijke bijdragen.

Feitelijk is deze regel binnen Leerrijk! alleen van toepassing op middelen die in het kader van het overblijven geïnd worden. Het overblijven wordt binnen Leerrijk! georganiseerd middels het inhuren van organisaties of door inzet van de oudervereniging dan wel een speciale overblijfcommissie. Er worden geen structurele verplichtingen aangegaan, leerlingen worden dan ook niet geconfronteerd met de gevolgen daarvan.

Sponsoring.

Voor activiteiten die met sponsoring te maken hebben verwijzen wij kortheidshalve naar de beleidsnotitie 'Sponsoring' van het schoolbestuur. Deze nota is ter inzage bij de directie van de school aanwezig.

BIJLAGE 4: VISIE OP CULTUUREDUCATIE

BIJLAGE 5: AMBITIES CULTUURLOPER

BIJLAGE 6: AMBITIES EN GEDRAGSINDICATOREN CULTUURLOPER

BIJLAGE 7: KWALITEITSBELEID LEERRIJK!

BIJLAGE 8: ONDERSTEUNINGSPLAN PO 30-10

BIJLAGE 9: ONDERWIJSPLAN SBO HET ZILVERLICHT

BIJLAGE 10: PROTOCOL PESTGEDRAG EN NEGATIEF GEDRAG OP SCHOOL

BIJLAGE 11: SCHOOLGIDS SBO HET ZILVERLICHT

BIJLAGE 12: SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL SBO HET ZILVERLICHT

BIJLAGE 13: STERKTE ZWAKTE ANALYSE

BIJLAGE 14: STICHTINGSPLAN 2015-2019